

ไตรรัตน์

ไตรรัตน์

ไตรรัตน์

พิมพ์ครั้งที่ ๑	:	มีนาคม ๒๕๓๐	๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	:	สิงหาคม ๒๕๓๘	๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓	:	กันยายน ๒๕๖๐	๒,๐๐๐ เล่ม

คำนำ

เนื่องด้วยหนังสือ *"ไตรรัตน์"* ซึ่งคุณเมธา พรพิพัฒน์ไพศาล ได้เรียบเรียงและจัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม และได้แจกจ่ายหมดไปในคราวนั้นเอง ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ทางคณะศิษยานุศิษย์ เห็นว่าหนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมเอาคติธรรมสำคัญ ๆ ของหลวงพ่อดู่ พรหมปัญโญ ไว้ได้อย่างกระชับ และสามารถยังประโยชน์ทางด้านสติปัญญาแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นเนื้อหาสำคัญที่คณะศิษย์ได้ดำเนินการรวบรวมและเรียบเรียงเพิ่มเติม พร้อมทั้งจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มต่อมา คือ หนังสือ *"นพรัตน์"* และ *"พระผู้จุดประทีปในดวงใจ"*

ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทางคณะศิษย์จึงเห็นควรจัดพิมพ์ *"ไตรรัตน์"* ขึ้นอีกครั้ง เป็นจำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม เพื่อให้เพียงพอแก่จำนวนผู้สนใจใคร่ในธรรมทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีศรัทธาในหลวงพ่อดู่ พรหมปัญโญ จะได้ทราบปฏิปทาและรับเอาคติธรรมคำสอนของท่านมาเป็นหลักในการสร้าง *"พระรัตนตรัย"* ให้เกิดขึ้นในดวงใจของแต่ละคนให้สมกับที่ท่านได้เหนื่อยยาก ทุ่มเทในการอบรมสั่งสอนสานุศิษย์ด้วยเมตตาอันยิ่ง

สุดท้ายนี้ ใคร่ขอขอบพระคุณ คุณเมธา พรพิพัฒน์ไพศาล ที่ได้กรุณามอบต้นฉบับและอนุญาตให้จัดพิมพ์ในครั้งนี้ และกราบอนุโมทนากับทุกท่านที่ได้มีส่วนแห่งการจัดพิมพ์ *"ไตรรัตน์"* เพื่อร่วมรักษาและเผยแพร่ธรรมะ คำสั่งสอนของหลวงพ่อดู่ พรหมปัญโญ ให้กว้างขวางสืบไป

คณะศิษยานุศิษย์

๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๘

สารบัญ

นะโม โพธิสัตโต อาคันติมายะ อิติ ภะคะวา

หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด

สมเด็จเจ้าพะโคะหรือหลวงพ่อทวด เป็นที่รู้จักของชาวไทยทุกภูมิภาคในฐานะพระศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิปาฏิหาริย์และอภิญญาแก่กล้า จนได้สมญาว่า ***“หลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด”*** ประวัติอันพิสดารของท่านมีเล่าสืบกันมาไม่รู้จบสิ้น ยิ่งนานวันก็ยิ่งซับซ้อนและขยายวงกว้างออกไปกลายเป็นความเชื่อความศรัทธาอย่างฝังใจ

หลวงพ่อทวดเป็นบุคคลที่มีตัวตนจริง ๆ เรื่องราวต่อไปนี้ผู้เขียนได้รวบรวมจากหนังสืออ้างอิงหลายเล่มทั้งที่เป็นตำนานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หนังสือและเอกสารต่าง ๆ พอจะให้ท่านผู้อ่านได้ทราบว่า หลวงพ่อทวดคือใคร เกิดในสมัยใดและได้สร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระศาสนาไว้อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นคติเตือนใจแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไป

ทารกอัศจรรย์

เมื่อประมาณสี่ร้อยปีที่ผ่านมาในตอนปลายรัชสมัยของพระมหาธรรมราชา แห่งกรุงศรีอยุธยา ณ หมู่บ้านสวนจันทร์ ตำบลชุมพล เมืองจะทิ้งพระ ตรงกับวันศุกร์ เดือนสี่ ปีมะโรง พุทธศักราช ๒๑๒๕ ได้มีทารกเพศชายผู้หนึ่งถือกำเนิดจากครอบครัวเล็ก ๆ ฐานะยากจนแร้นแค้น แต่มีจิตอันเป็นกุศล ชอบทำบุญสุนทานยึดมั่นในศีลธรรมอันดี ปราศจากการเบียดเบียนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย

ทารกน้อยผู้นี้มีนามว่า ***“ปู่”*** เป็นบุตรของนายหู นางจันทร์ ในขณะเยาว์วัย ทารกผู้นั้นยังความอัศจรรย์ให้แก่บิดามารดา

ตลอดจนญาติพี่น้องทั้งหลาย ด้วยอยู่มาวันหนึ่งมีงูตระบองสลาตัวใหญ่มาขดพันอยู่รอบเปลที่ทารกน้อยนอนหลับอยู่ และงูใหญ่ตัวนั้นไม่ยอมให้ใครเข้ามาใกล้เปลที่ทารกน้อยนอนอยู่เลย

จนกระทั่งบิดามารดาของเด็กเกิดความสงสัยว่า พญางูตัวนั้นน่าจะเป็นเทพยดาแปลงมาเพื่อให้เห็นเป็นอัศจรรย์ในบารมีของลูกเราเป็นแน่แท้ จึงรีบหาข้าวตอกดอกไม้และธูปเทียนมาบูชาสักการะ งูใหญ่จึงคลายลำตัวออกจากเปลน้อย เลื้อยหายไป

ต่อมาเมื่อพญางูจากไปแล้ว บิดามารดาทั้งญาติต่างพากันมาที่เปลด้วยความห่วงใยทารก ก็ปรากฏว่าเด็กชายปู่ยังคงนอนหลับอยู่เป็นปกติ แต่เหนือทรวงอกของทารกกลับมีดวงแก้วดวงหนึ่งมีแสงรุ่งเรืองเป็นรัศมีหลากสี ตาหู นางจันทร์จึงเก็บรักษาไว้ นับแต่บัดนั้นฐานะความเป็นอยู่การทำมาหากินก็จำเริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับอยู่สุขสบายตลอดมา

สามีราโม

เมื่อกาลล่วงมานานจนเด็กชายปู่อายุได้เจ็ดขวบ บิดาได้นำไปฝากสมภารจวง วัดกุฎิหลวง (วัดดีหลวง) เพื่อให้เล่าเรียนหนังสือ เด็กชายปู่มีความเฉลียวฉลาดมาก สามารถเรียนหนังสือขอมและไทยได้อย่างรวดเร็ว ครั้นอายุได้ ๑๕ ปี ก็บรรพชาเป็นสามเณรและบิดาได้มอบแก้ววิเศษไว้เป็นของประจำตัว ต่อมาสามเณรปู่ได้ไปศึกษาต่อกับสมเด็จพระชินเสน ที่วัดสีหยัง (สีคูยัง) ครั้นอายุครบอุปสมบทจึงได้เดินทางไปศึกษาต่อที่นครศรีธรรมราช ณ สำนักพระมหาเถระปิยทัสสี ได้ทำการอุปสมบทมีฉายาว่า ***“ราโม ธมฺมิโก”*** แต่คนทั่วไปเรียกท่านว่า ***“เจ้าสามีราม”*** หรือ ***“เจ้าสามีราโม“***

เจ้าสามีรามได้ศึกษาอยู่ที่วัดท่าแพ วัดสีมาเมือง และวัดอื่น ๆ

อีกหลายวัด เมื่อเห็นว่าการศึกษาที่นครศรีธรรมราชเพียงพอแล้ว จึงขอโดยสารเรือสำเภาเดินทางไปกรุงศรีอยุธยา ขณะเดินทางถึงเมืองชุมพร เกิดคลื่นทะเลปั่นป่วน เรือไม่สามารถแล่นฝ่าคลื่นลมไปได้ต้องทอดสมออยู่ถึงเจ็ดวัน ทำให้เสบียงอาหารและน้ำหมด บรรดาลูกเรือตั้งข้อสงสัยว่าการที่เกิดเหตุอาเพศในครั้งนี้เพราะเจ้าสามีราม จึงตกลงใจให้ส่งเจ้าสามีรามขึ้นเกาะและได้นิมนต์ให้เจ้าสามีรามลงเรือมาด ขณะที่นั่งอยู่ในเรือมาดนั้น ท่านได้ห้อยเท้าแช่ลงไปในทะเลก็บังเกิดอัศจรรย์น้ำทะเลบริเวณนั้นเป็นประกายแวววาวโชติช่วง เจ้าสามีรามจึงบอกให้ลูกเรือตักน้ำขึ้นมาดื่มก็รู้สึกว่าเป็นน้ำจืด จึงช่วยกันตักไว้จนเพียงพอ นายสำเภาจึงนิมนต์ให้ท่านขึ้นสำเภาอีก และตั้งแต่นั้นมาเจ้าสามีรามก็เป็นชีต้นหรืออาจารย์สืบมา

เมื่อถึงกรุงศรีอยุธยา ก็ได้ไปพำนักอยู่ที่วัดแค ศึกษาธรรมะที่วัดลุมพลีนาวาส ต่อมาได้ไปพำนักอยู่ที่วัดของสมเด็จพระสังฆราช ได้ศึกษาธรรมและภาษาบาลี ณ ที่นั้นจนเชี่ยวชาญจึงทูลลาสมเด็จพระสังฆราชไปจำพรรษาที่วัดราชานุวาส เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๑๔๙ ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระเอกาทศรถ

รบด้วยปัญญา

...กระทั่งวันหนึ่งถึงกาลเวลาที่ชื่อเสียงของหลวงพ่อทวดหรือเจ้าสามีรามจะระบือลือลั่นไปทั่วกรุงสยาม จึงได้มีเหตุพิสดารอุบัติขึ้นในรัชสมัยของพระเอกาทศรถ กล่าวคือ

สมัยนั้นพระเจ้าวัฏฏะคามินี แห่งประเทศลังกา ซึ่งเคยเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรแหลมทองทางภาคใต้ คิดแก้มือด้วยการท้าพนันแปลธรรมะ และต้องการจะแผ่พระบรมเดชานุภาพมาทางแหลมทอง ใคร่จะได้กรุงศรีอยุธยามาเป็นประเทศราช แต่พระองค์

ไม่ปรารถนาจะให้เกิดศึกสงครามเสียชีวิตแก่ประชาชนทั้งสองฝ่าย จึงทรงวางแผนการเมืองด้วยสันติวิธี คิดหาทางรวบรัดเอากรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองขึ้นด้วยสติปัญญาเป็นสำคัญ

เมื่อคิดได้ดังนั้น พระเจ้ากรุงลังกาจึงมีพระบรมราชโองการสั่งให้พนักงานท้องพระคลังเบิกจ่ายทองคำบริสุทธิ์ แล้วให้ช่างทองประจำราชสำนักไปหล่อทองคำเหล่านั้นให้เป็นตัวอักษรบาลีเล็กเท่าใบมะขาม ตามพระอภิธรรมทั้งเจ็ดคัมภีร์ จำนวน ๘๔,๐๐๐ ตัว จากนั้นก็ทรงรับสั่งให้พราหมณ์ผู้เฒ่าอันมีฐานะเทียบเท่าปุโรหิตจำนวนเจ็ดท่านคุมเรือสำเภาเจ็ดลำบรรทุกเสื้อผ้าแพรพรรณและของมีค่าออกเดินทางมายังกรุงศรีอยุธยาพร้อมกับปริศนาธรรมของพระองค์

เมื่อพราหมณ์ทั้งเจ็ดเดินทางลุล่วงมาถึงกรุงสยามแล้วก็เข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นของกษัตริย์ตนแก่พระเจ้าเอกาทศรถ มีใจความในพระราชสาส์นว่า

พระเจ้ากรุงลังกาขอท้าให้พระเจ้ากรุงสยามทรงแปลและเรียบเรียงเมล็ดทองคำตามลำดับให้เสร็จภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับพระราชสาส์นนี้เป็นต้นไป ถ้าทรงกระทำไม่สำเร็จตามสัญญาก็จะยึดกรุงศรีอยุธยาให้อยู่ใต้พระบรมเดชานุภาพของพระองค์ และทางกรุงสยามจะต้องส่งดอกไม้เงินดอกไม้ทองอีกทั้งเครื่องราชบรรณาการแก่กรุงลังกาตลอดไปทุก ๆ ปีเยี่ยงประเทศราชทั้งหลาย

พระสุบินนิมิต

เมื่อพระเอกาทศรถทรงทราบความดังนั้นจึงมีพระบรมราชโองการให้สังฆการีเขียนประกาศนิมนต์พระราชาคณะและพระเถระทั่วพระมหานคร ให้กระทำหน้าที่เรียบเรียงและแปลตัวอักษรทองคำ

ในครั้งนี้ แต่ก็ไม่มีท่านผู้ใดสามารถเรียบเรียงและแปลอักษรทองคำในครั้งนี้ได้ จนกาลเวลาล่วงผ่านไปได้หกวัน ยังความปริวิตกแก่พระองค์และไพร่ฟ้าประชาชนต่างพากันโจษขานถึงเรื่องนี้ให้อื้ออึงไปหมด

ครั้นราตรีกาลยามหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเข้าพระบรรทมทรงสุบินว่า ได้มีพระยาช้างเผือกลักษณะบริบูรณ์เฉกเช่นพระยาคชสารเชือกหนึ่ง ผายผันมาจากทางทิศตะวันตก เยื้องย่างเข้ามาในพระราชนิเวศน์แล้วก้าวเข้าไปยนผงาดตระหง่านบนพระแท่นพลางเปล่งเสียงโกญจนาทกึกก้องไปทั่วทั้งสี่ทิศ เสียงที่โกญจนาทด้วยอำนาจของพระยาคชสารเชือกนั้นยังให้พระองค์ทรงสะดุ้งตื่นจากพระบรรทม

รุ่งเช้าเมื่อพระองค์เสด็จออกว่าราชการ ได้ทรงรับสั่งถึงพระสุบินนิมิตประหลาดให้โหรหลวงฟังและได้รับการกราบถวายบังคมทูลว่า เรื่องนี้หมายถึงชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของพระองค์และพระบรมเดชานุภาพจะแผ่ไพศาลไปทั่วสารทิศเป็นที่เกรงขามแก่อริราชทั้งปวง ทั้งจะมีพระภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งจากทางทิศตะวันตก มาช่วยขันอาสาแปลและเรียบเรียงตัวอักษรทองคำปริศนาได้สำเร็จ

พระเจ้าอยู่หัวได้ฟังดังนั้นจึงค่อยเบาพระทัย และรับสั่งให้ข้าราชบริพารทั้งมวลออกตามหาพระภิกษุรูปนั้นทันที

อักษรเจ็ดตัว

ต่อมาสังฆการีได้พยายามเสาะแสวงหาจนไปพบ ***“เจ้าสามีราม”*** ที่วัดราชานุวาส และเมื่อได้ไต่ถามได้ความว่าท่านมาจากเมืองตะลุง (พัทลุงในปัจจุบัน) เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย สังฆการีจึงเล่าความตามเป็นจริงให้เจ้าสามีรามฟังทั้งได้อ้างตอนท้ายว่า ***“เห็น***

จะมีท่านองค์เดียวที่ตรงกับพระสุบินของพระเจ้าอยู่หัว จึงใคร่ขอนิมนต์ให้ไปช่วยแก้ไขในเรื่องร้ายดังกล่าวให้กลายเป็นดี ณ โอกาสนี้"

ครั้นแล้วเจ้าสามีรามก็ตามสังฆการีไปยังที่ประชุมสงฆ์ ณ ท้องพระโรง พระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งให้พนักงานปูพรมให้ท่านนั่งในที่อันควร พราหมณ์ทั้งเจ็ดคนได้ประมาทเจ้าสามีรามโดยว่า เอาเด็กสอนคลานมาให้แก้ปริศนา เจ้าสามีรามก็แก้คำพราหมณ์ว่า กุมารเมื่อออกมาแต่ครรภ์พระมารดา กี่เดือนกี่วันจึงรู้คว่ำ กี่เดือนกี่วันจึงรู้นั่ง กี่เดือนกี่วันจึงรู้คลาน จะว่ารู้คว่ำแก่ หรือจะว่ารู้นั่งแก่ หรือจะว่ารู้คลานแก่ ทำไมจึงว่าเราจะแก้ปริศนาธรรมมิได้ พราหมณ์ก็นิ่งไปไม่สามารถตอบคำถามท่านได้ จากนั้นจึงรีบนำบาตรใส่อักษรทองคำเข้าไปประเคนแก่เจ้าสามีราม

ท่านรับประเคนมาจากมือพราหมณ์แล้วนั่งสงบจิตอธิษฐานว่า ***"ขออำนาจคุณบิดามารดาครูบาอาจารย์และอำนาจผลบุญกุศลที่ได้สร้างมาแต่ปางก่อนและอำนาจเทพยดาที่รักษาพระนครตลอดถึงเทวาอารักษ์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ครั้งนี้อาตมาจะแปลพระธรรมช่วยกู้บ้านกู้เมือง ขอให้ช่วยดลบันดาลจิตใจให้สว่างแจ้งขจัดอุปสรรคที่จะมาขัดขวาง ขอให้แปลพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าสำเร็จสมปรารถนาเถิด"***

ครั้นแล้วท่านก็คว่ำบาตรเทอักษรทองคำเริ่มแปลปริศนาธรรมทันที ด้วยอำนาจบุญญาบารมี กฤษดาภินิหารของท่านที่ได้จุติลงมาเป็นพระโพธิสัตว์โปรดสัตว์ในพระพุทธศาสนา กอปรกับโชคชะตาของประเทศชาติที่จะไม่เสื่อมเสียอธิปไตย เดชะบุญญาบารมีในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เทพยดาทั้งหลายจึงดลบันดาลให้ท่านเรียบเรียงและแปลอักษรจากเมล็ดทองคำ ๘๔,๐๐๐ ตัว

เป็นลำดับโดยสะดวกไม่ติดขัดประการใดเลย

ขณะที่ท่านเรียบเรียงและแปลอักษรไปได้มากแล้ว ปรากฏว่าเมล็ดทองคำตัวอักษรขาดหายไปเจ็ดตัวคือตัว สัง วิ ธา ปุ กะ ยะ ปะ ท่านจึงทวงถามเอาที่พราหมณ์ทั้งเจ็ด พราหมณ์ทั้งเจ็ดก็ยอมจำนวน จึงประเคนเมล็ดทองคำที่ตนซ่อนไว้นั้นให้ท่านแต่โดยดี ปรากฏว่าท่านแปลพระไตรปิฎกจากเมล็ดทองคำสำเร็จบริบูรณ์เป็นการชนะพราหมณ์ในเวลาเย็นของวันนั้น

บัดนั้น เสียงปี่พาทย์ที่เงียบกริบมาถึงหกวันเต็ม ๆ ก็พลันประโคมสนั่นหวั่นไหว เพื่อเฉลิมฉลองชัยที่พระภิกษุแห่งกรุงสยามสามารถตีความปริศนาธรรมที่ส่งมาจากกรุงลังกาได้สำเร็จทั้งสามารถดำรงอธิปไตยของชาติไว้ได้โดยสมบูรณ์ในวาระนั้น

พระราชมุนี

สมเด็จพระเอกาทศรถทรงพระโสมนัสยินดีเป็นที่ยิ่ง ทรงมีรับสั่งถวายราชสมบัติให้แก่เจ้าสามีรามให้ครอง ๗ วัน แต่ท่านก็มิได้รับโดยให้เหตุผลว่าท่านเป็นสมณะ พระองค์ก็จนพระทัยแต่พระประสงค์อันแรงกล้าที่จะสนองคุณความดีความชอบอันใหญ่ยิ่งให้แก่ท่านในครั้งนี้ จึงพระราชทานสมณศักดิ์ให้เจ้าสามีรามเป็น ***"พระราชมุนีสามีรามคุณูปมาจารย์"*** ในเวลานั้น

พระราชมุนีสามีรามคุณูปมาจารย์หรือหลวงพ่อทวดได้ไปจำพรรษาอยู่ ณ วัดราชานุวาส ศึกษาและปฏิบัติธรรมอยู่เป็นเวลาหลายปี ด้วยความสงบร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา

โรคห่าเหือดหาย

ต่อจากนั้น กรุงศรีอยุธยาเกิดโรคห่าระบาดไปทั่วเมือง ประชาราษฎรล้มป่วยเจ็บตายลงเป็นอันมาก ประชาชนพลเมือง

เดือดร้อนเป็นยิ่งนัก สมัยนั้นหยูกยาก็ไม่มี นิยมใช้รักษาป้องกันด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย

พระเจ้าอยู่หัวทรงพระวิตกกังวลมากเพราะไม่มีวิธีใดจะช่วยรักษาและป้องกันโรคนี้ได้ ทรงระลึกถึงพระราชมุนีฯ มีรับสั่งให้อำมาตย์ไปนิมนต์ท่านเข้าเฝ้า ท่านได้ช่วยไว้อีกครั้งโดยรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัยและดวงแก้ววิเศษ แล้วทำน้ำพระพุทธมนต์ประพรมแก่ประชาชนทั่วทั้งพระนคร โรคห่าก็หายขาดด้วยอำนาจคุณความดีและคุณธรรมอันสูงส่ง ทำให้พระเจ้าอยู่หัวทรงเลื่อนสมณศักดิ์ท่านขึ้นเป็นพระสังฆราชมีนามว่า ***"พระสังฆราชคูรูปาจารย์"*** และทรงพอพระราชหฤทัยในองค์ท่านเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับทรงมีรับสั่งว่า ***"หากสมเด็จเจ้าฯ ประสงค์สิ่งใด หรือจะบูรณะวัดวาอารามใด ๆ ข้าพเจ้าจะอุปถัมภ์ทุกประการ"***

กลับสู่ถิ่นฐาน

ครั้นกาลเวลาล่วงไปหลายปี สมเด็จเจ้าฯ ได้เข้าเฝ้าถวายพระพรทูลลาจะกลับภูมิลำเนาเดิม พระองค์ทรงอาลัยมาก ไม่กล้าทัดทานเพียงแต่ตรัสว่า ***"สมเด็จอย่าละทิ้งโยม"*** แล้วเสด็จมาส่งสมเด็จเจ้าฯ จนสิ้นเขตพระนครศรีอยุธยา

ขณะที่ท่านรุกขมูลธุดงค์ สมเด็จเจ้าฯ ได้เผยแผ่ธรรมะไปด้วยตามเส้นทาง ผ่านที่ไหนมีผู้เจ็บป่วยก็ทำการรักษาให้ ตามแนวทางที่ท่านเดินพักแรมที่ใดนั้น ที่นั่นก็เกิดเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนในถิ่นนั้นได้ทำการเคารพสักการะบูชามาถึงบัดนี้ ได้แก่ที่บ้านโกฏิ อำเภอปากพนัง ที่หัวลำภูใหญ่ อำเภอหัวไทร และอีกหลายแห่ง

สมเด็จเจ้าพะโคะ

ต่อจากนั้น ท่านก็ได้ธุดงค์ไปจนถึงวัดพัทธสิงห์บรรพตพะโคะ

อันเป็นจุดหมายปลายทาง ประชาชนต่างชื่นชมยินดีแซ่ซ้องสาธุการต้อนรับท่านเป็นการใหญ่ และได้พร้อมกันถวายนามท่านว่า ***"สมเด็จเจ้าพะโคะ"*** และเรียกชื่อวัดพัทธสิงห์บรรพตพะโคะว่า ***"วัดพะโคะ"*** มาจนบัดนี้ สมเด็จเจ้าฯ เห็นวัดพะโคะเสื่อมโทรมมาก เนื่องจากถูกข้าศึกทำลายโจรกรรม มีสภาพเหมือนวัดร้าง สมเด็จเจ้าฯ กับท่านอาจารย์จวง คิดจะบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพะโคะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบ ยินดีและอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง โปรดให้นายช่างผู้ชำนาญ ๕๐๐ คน และทรงพระราชทานสิ่งของต่าง ๆ และเงินตราเพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก ใช้เวลาประมาณ ๓ ปี จึงแล้วเสร็จ สิ่งสำคัญในวัดพะโคะคือ พระสุวรรณมาลิกเจดีย์ศรีรัตนมหาธาตุ ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุซึ่งพระอรหันต์นามว่าพระมหาอโนมทัสสีได้เป็นผู้เดินทางไปอัญเชิญมาจากประเทศอินเดีย สมเด็จเจ้าฯ ได้จำพรรษาเผยแผ่ธรรมที่วัดพะโคะอยู่หลายพรรษา

เหยียบน้ำทะเลจืด

ขณะที่สมเด็จเจ้าฯ จำพรรษาอยู่ ณ วัดพะโคะ ครั้งนี้คาดคะเนว่า ท่านมีอายุกาลถึง ๘๐ ปีเศษ อยู่มาวันหนึ่งท่านถือไม้เท้าศักดิ์สิทธิ์ประจำตัวไม้เท้านี้มีลักษณะคดไปมาเป็น ๓ คด ชาวบ้านเรียกว่า ***"ไม้เท้า ๓ คด"*** ท่านออกจากวัดมุ่งหน้าเดินไปยังชายฝั่งทะเลจีน ขณะที่ท่านเดินพักผ่อนรับอากาศทะเลอยู่นั้น ได้มีเรือโจรสลัดจีนแล่นเลียบชายฝั่งมา พวกโจรจีนเห็นท่านเดินอยู่คิดเห็นว่าท่านเป็นคนประหลาดเพราะท่านครองสมณเพศ พวกโจรจึงแวะเรือเทียบฝั่งจับท่านลงเรือไป

เมื่อเรือโจรจีนออกจากฝั่งไม่นาน เหตุมหัศจรรย์ก็ปรากฏขึ้น คือ เรือลำนั้นแล่นต่อไปไม่ได้ต้องหยุดนิ่งอยู่กับที่ พวกโจรจีนพยายามแก้ไขจนหมดความสามารถเรือก็ยังไม่เคลื่อน จึงได้จอด

เรือนิ่งอยู่ ณ ที่นั้นเป็นเวลาหลายวันหลายคืน ในที่สุดน้ำจืดที่นำมาบริโภคในเรือก็หมดสิ้น จึงขาดน้ำจืดดื่มและหุงต้มอาหารพากันเดือดร้อนกระวนกระวายด้วยกระหายน้ำเป็นอย่างมาก สมเด็จเจ้าฯ ท่านเห็นเหตุการณ์ความเดือดร้อนของพวกโจรถึงขั้นที่สุดแล้ว ท่านจึงเหยียบกาบเรือให้ตะแคงต่ำลงแล้วยื่นเท้าเหยียบลงบนผิวน้ำทะเล ทั้งนี้ย่อมไม่พ้นความสังเกตของพวกโจรจีนไปได้

เมื่อท่านยกเท้าขึ้นจากพื้นน้ำทะเลแล้วก็สั่งให้พวกโจรตักน้ำตรงนั้นมาดื่มชิมดู พวกโจรจีนแม้จะไม่เชื่อก็จำเป็นต้องลองเพราะไม่มีทางใดจะช่วยตัวเองได้แล้ว แต่ได้ปรากฏว่าน้ำทะเลเค็มจัดที่ตรงนั้นแปรสภาพเป็นน้ำจืดเป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก พวกโจรจีนได้เห็นประจักษ์ในคุณอภินิหารของท่านเช่นนั้น ก็พากันหวาดเกรงภัยที่จะเกิดแก่พวกเขาต่อไป จึงได้พากันกราบไหว้ขอขมาโทษแล้วนำท่านล่องเรือส่งกลับขึ้นฝั่งต่อไป

เมื่อสมเด็จเจ้าฯ ขึ้นจากเรือเดินกลับวัด ถึงที่แห่งหนึ่งท่านหยุดพักเหนื่อย ได้เอา ***"ไม้เท้า ๓ คด"*** พิงไว้กับต้นยางสองต้นอันยืนต้นคู่เคียงกัน ต่อมาต้นยางสองต้นนั้นสูงใหญ่ขึ้น ลำต้นและกิ่งก้านสาขาเปลี่ยนไปจากสภาพเดิมกลับคดๆ งอๆ แบบเดียวกับรูปไม้เท้าทั้งสองต้น ประชาชนในถิ่นนั้นเรียกว่าต้นยางไม้เท้า ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งปรากฏอยู่ถึงทุกวันนี้

สมเด็จเจ้าพะโคะหรือหลวงพ่อทวดครองสมณเพศและจำพรรษาอยู่ที่วัดพะโคะ เป็นที่พึ่งของประชาราษฎร์มีความร่มเย็นเป็นสุข ได้ช่วยการเจ็บไข้ได้ทุกข์ บำรุงสุข เทศนาสั่งสอนธรรมของพระพุทธองค์ ประดุจร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงพุทธศาสนิกชนตลอดมา

สังขารธรรม

หลังจากนั้นหลายพรรษา สมเด็จเจ้าฯ หายไปจากวัดพะโคะ เที่ยวจาริกเผยแผ่ธรรมะไปหลายแห่ง จากหลักฐานทราบว่าท่านได้ไปพำนักที่เมืองไทรบุรี ชาวบ้านเรียกท่านว่า ***"ท่านลังกา"*** และได้ไปพำนักที่วัดช้างให้ ชาวบ้านเรียกท่านว่า ***"ท่านช้างให้"*** ดังนี้

ท่านได้สั่งแก่ศิษย์ว่าหากท่านมรณภาพเมื่อใด ขอให้ช่วยกันจัดการหามศพไปทำการฌาปนกิจ ณ วัดช้างให้ด้วย ขณะหามศพพักแรมนั้น ณ ที่ใดน้ำเหลืองไหลลงสู่พื้นดิน ที่ตรงนั้นให้เอาเสาไม้แก่นปักหมายไว้ต่อไปข้างหน้าจะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ อยู่มาไม่นานเท่าไร ท่านก็ได้มรณภาพลงด้วยโรคชรา ปวงศาสนิกก็นำพระศพมาไว้ที่วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

สถานที่ที่สมเด็จเจ้าฯ เคยพำนักอยู่ หรือไปมา นับได้ดังนี้ วัดกุฎิหลวง วัดสีหยัง วัดเสมาเมือง นครศรีธรรมราช กรุงศรีอยุธยา วัดพะโคะ วัดเกาะใหญ่ วัดในไทรบุรี และวัดช้างให้

ปัจฉิมภาค

สมเด็จเจ้าฯ ในฐานะพระโพธิสัตว์หน่อพระพุทธภูมิ ผู้ทรงศีลวิสุทธิทรงธรรมและปัญญาญาณอันล้ำเลิศ กอปรด้วยฤทธิ์ดาภินิหารและปาฏิหาริย์ไม่ว่าท่านจะพำนักอยู่สถานที่ใด ที่นั่นจะเป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่ว่าท่านจะจาริกไป ณ ที่ใด ก็จะมีคนกราบไหว้ฟังธรรม หลักการปฏิบัติของท่านเป็นหลักสำคัญของพระโพธิสัตว์คือช่วยเหลือประชาชนและเผยแพร่ธรรมะให้ชาวโลกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเคารพเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ สมดังคำว่า ***"พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สรณัง คัจฉามิ"*** ตลอดไป

เตสัง ทีฆายุกา มะหาเตชา มะหาปัญญา
มะหาโภคา มะหายะสา มะหาลาภา
ปัญจะวีสะติ ภะยัญจะ ทะวัตติงสะ
โสพะสะ อันตะรายัญจะตีติ

ชะยะสิทธิ ธะนัง ลาภัง โสตถิ
ภาค์ยัง สุขัง พะลัง สิริ
อายุ จะ วัณโณ จะ โภคัง
วุฑฒี จะ ยะสะวา สะตะวัสสา
จะ อายู จะ ชีวะสิทธี ภะวันตุ เต
พุทธัง สิทธิ ธัมมัง สิทธิ
สังฆัง สิทธิ สัพพะ สิทธิ
ภะวันตุ เต

(บทสวดให้พรและประสิทธิพระ ที่หลวงพ่อใช้เป็นประจำ

ประวัติย่อและปฏิปทา
หลวงพ่อดู่ พฺรหฺมปญฺโญ

หลวงพ่อพรหมปัญโญ มีนามเดิมว่า ดู่ ท่านเกิดในสกุล ***"หนูสี"*** เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๗ ตรงกับวันศุกร์ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะโรง ซึ่งเป็นวันเพ็ญวิสาขปุรณมี ที่บ้านคลองข้าวเม่า ต.ธนู อ.อุทัย จ.พระนครศรีอยุธยา

การศึกษาในเบื้องต้นท่านได้ศึกษาที่วัดประดู่ทรงธรรม โดยอาศัยอยู่กับพระ ครั้นอายุครบบวช ท่านจึงได้อุปสมบทโดยมีหลวงพ่อกลั่น วัดพระญาติการามเป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดสะแกตลอดมา และได้เคยออกธุดงค์ ๑ ครั้ง โดยเที่ยวรุกขมูลไปตามป่าแถบจังหวัดกาญจนบุรี สุพรรณบุรี และได้ไปนมัสการพระแท่นดงรัง หลังจากนั้นท่านจึงได้กลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดสะแก

เบื้องต้นของการปฏิบัติ ท่านได้ศึกษาจากหลวงพ่อกลั่น โดยใช้คำภาวนาว่า ***"พุทโธ"*** นอกจากหลวงพ่อกลั่นแล้ว อาจารย์ของท่านอีกองค์หนึ่งก็คือหลวงพ่อเภา วัดพระญาติการาม ซึ่งมีศักดิ์เป็นอาของท่านได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้ จากนั้นท่านก็ได้ค้นคว้าปฏิบัติทางจิตด้วยตนเองภายใต้ร่มกาสาวพัสตร์ตลอดมา

ในทางปริยัติธรรม ท่านได้ศึกษาตามสถานภาพของวัด จากตำรับตำราที่มีอยู่ จากชาดกบ้าง จากธรรมบทบ้าง ซึ่งท่านมัก

ยกเอาข้อธรรมที่เป็นพระพุทธประวัติ ธรรมบทหรือชาดกมาเป็นตัวอย่างสั่งสอนศิษย์

ในการสอนของท่าน ท่านมักใช้คำแนะนำสั้นๆ ง่ายๆ แต่มีความหมายลึกซึ้งในตัว โดยเล่าจากประสบการณ์ปฏิบัติบ้าง จากพุทธประวัติธรรมบทหรือชาดกต่างๆ เรื่องที่ท่านมักยกมาเล่าให้ศิษย์ฟังอยู่บ่อยๆ คือ เรื่องกุมารหูตุ้ม

"กุมารหูตุ้มเป็นบุตรพราหมณ์ บิดามารดาเป็นคนร่ำรวยแต่ขี้ตระหนี่มาก เมื่อกุมารหูตุ้มป่วยก็มิได้พาไปรักษาหาหมอ เพียงต้มยาให้ทานเองเท่านั้น จนในที่สุดกุมารหูตุ้มป่วยหนักใกล้จะถึงความตาย ทุกขเวทนาบีบคั้นมาก จึงนึกถึงพระพุทธองค์ซึ่งเคยได้ยินว่าท่านมีเมตตามาก โดยที่ตัวของกุมารหูตุ้มเองไม่เคยได้ปฏิบัติหรือทำบุญกับท่าน

พระพุทธองค์ทรงทราบด้วยพระญาณอันบริสุทธิ์และกระแสพระเมตตาธรรมที่เปี่ยมล้นในพระหทัย จึงเสด็จดำเนินผ่านมายังบ้านของกุมารหูตุ้มและเปล่งพระฉัพพรรณรังสีอันมีรัศมีรุ่งเรืองทั้ง ๗ ประการ กุมารหูตุ้มได้เห็นแสงสว่างดังนั้นก็คิดว่าแสงนี้มิใช่แสงพระอาทิตย์ต้องเป็นแสงของพระพุทธสมณเจ้าแน่นอน

เวลานั้นทุกขเวทนาบังเกิดขึ้นมากจนกุมารหูตุ้มไม่มีแรงแม้จะยกมือไหว้ คงมีเพียงใจที่เคารพเลื่อมใสเท่านั้น ท่านก็สิ้นใจไปในขณะนั้น อานิสงส์นี้ทำให้ท่านไปบังเกิดเป็นเทพบุตรมีนามว่า "มัฏฐกุณฑลีเทพบุตร" มีวิมานสูงถึง ๓๐ โยชน์ เสวยทิพยสมบัติตราบสิ้นกาลนาน"

"เพียงการระลึกถึงพระพุทธเจ้าครั้งนั้นด้วยความเคารพยังมีอานิสงส์ถึงเพียงนี้ ที่พวกแกปฏิบัติกันบ่อยๆ ระลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นประจำจะมีอานิสงส์

เพียงไร" นี้เป็นสิ่งที่หลวงพ่อเคยเล่าให้ศิษย์ฟังเพื่อให้เกิดกำลังใจและยินดีในการปฏิบัติธรรม

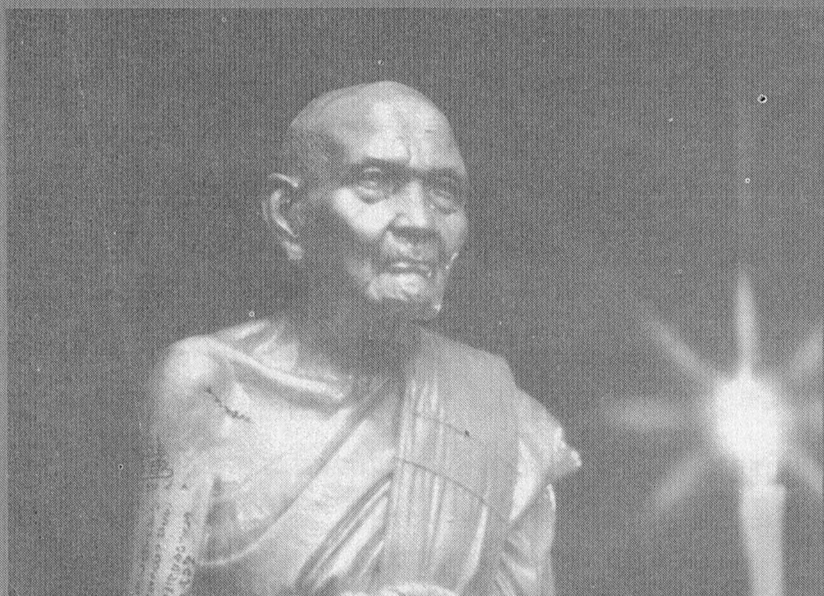
ปฏิปทาของหลวงพ่อที่เห็นได้เด่นชัดคือท่านมีเมตตาต่อทุก ๆ คน ไม่ว่าผู้ใดมาหาท่าน ท่านจะต้อนรับด้วยเมตตาจิตเสมอ โดยเฉพาะผู้ที่สนใจในการปฏิบัติธรรมกรรมฐาน ท่านจะรักและเมตตาเป็นพิเศษ

ท่านเคยเล่าว่า เมื่อแรกเริ่มปฏิบัติท่านอยากเด่น อยากดังยังไม่ใช่อยากดี วิชาหลาย ๆ อย่างรวมทั้งรอยสักที่ปรากฏบนกายท่านนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นตอนอยากเด่นดังทั้งสิ้น

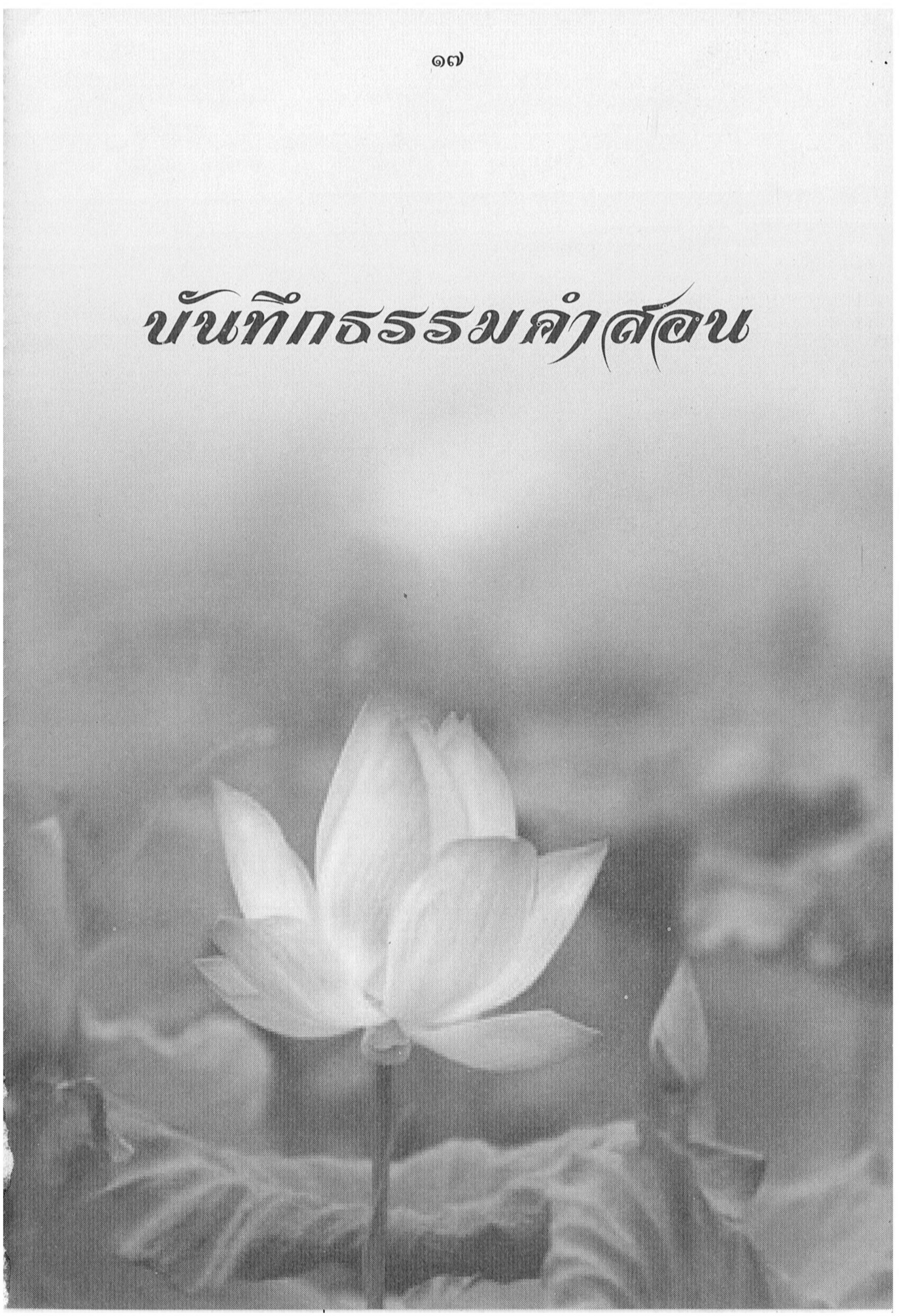
ต่อมาท่านได้พิจารณาเห็นว่า สิ่งเหล่านี้มิใช่หนทางพ้นทุกข์เป็นบาป ไม่เป็นกุศล ท่านจึงเลิกและไม่ได้สนใจอีกต่อไป แม้ทำได้เรียนสำเร็จ ท่านก็มิได้ใช้วิชาเหล่านั้นไปในทางที่เสื่อมเสียเลย คงมุ่งปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์ อุทิศชีวิตเพื่อพระศาสนาอย่างแท้จริง

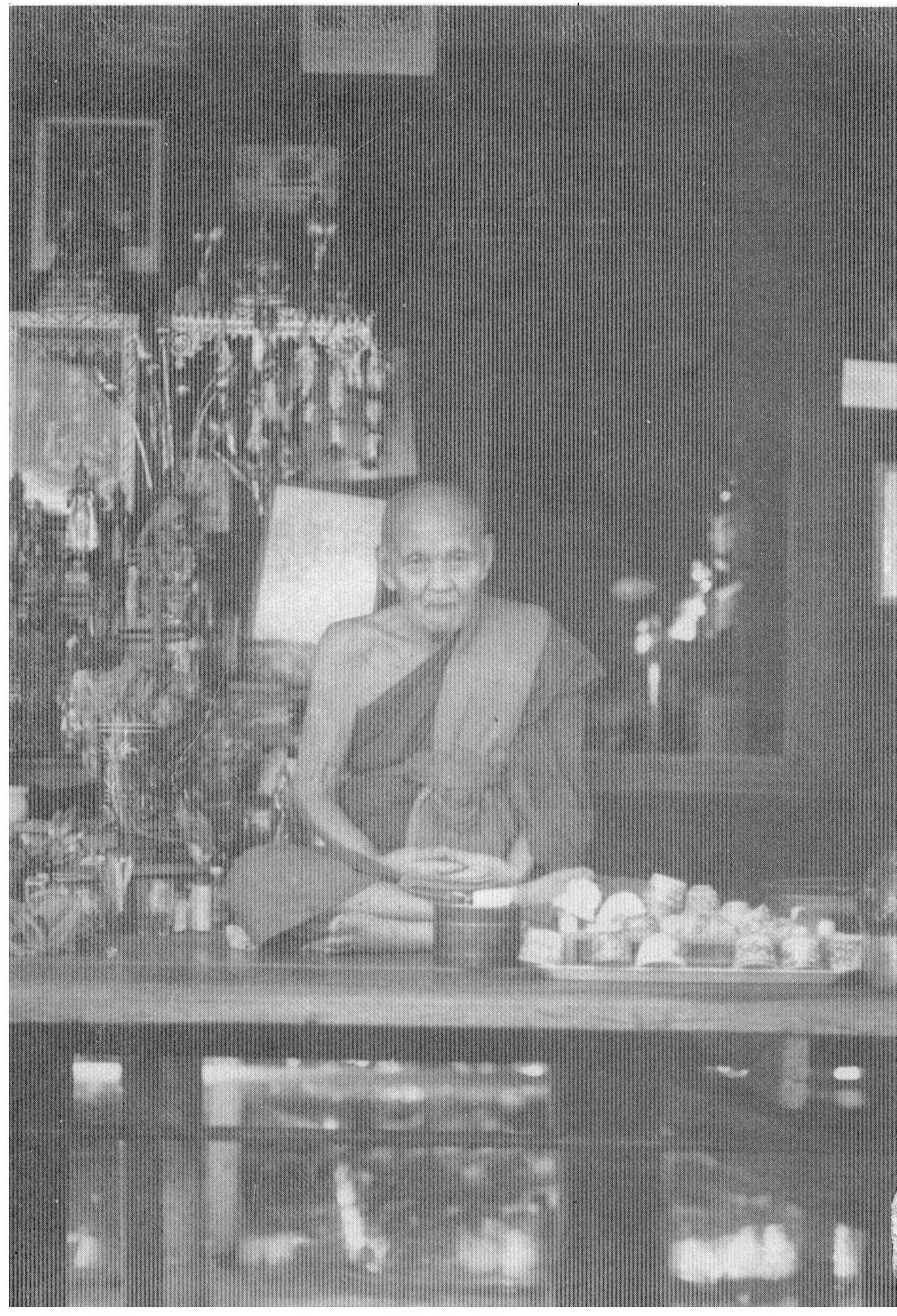
หลวงพ่อได้ละสังขารไปด้วยอาการอันสงบด้วยโรคหัวใจ ในกุฏิของท่าน เมื่อวันอังคารที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๓ อายุได้ ๘๕ ปี ๘ เดือน อายุพรรษา ๖๕ พรรษา

บันทึกธรรมคำสอน

ศีล สมาธิ ปัญญา

เกี่ยวกับพระไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญานั้น หลวงพ่อท่านเคยอธิบายไว้ให้ฟังว่า

ผู้มี **ศีล** ดี ย่อมเป็นพื้นฐานของสมาธิ และสามารถยังปัญญาให้เกิดได้

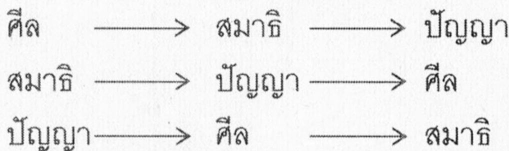
ผู้ที่มี **สมาธิ** ดี ย่อมสามารถสร้างปัญญาให้เกิดและเล็งเห็นความสำคัญของการมีศีล

สำหรับผู้ที่มี **ปัญญา** ดีแล้ว ย่อมมีความฉลาดสามารถครอบคลุม รู้ถึงวิธีการรักษาศีล และย่อมได้ตัวสมาธิด้วย

จะเห็นว่าพระไตรสิกขาทั้งสามข้อนี้ เกี่ยวเนื่องกันหมด โดยที่ต่างฝ่ายต่างก็เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนกันดังเช่นคำของครูบาอาจารย์บางท่านว่า

สมาธิอบรมปัญญา และปัญญาอบรมสมาธิ ซึ่งท่านเน้นทางด้านปัญญาที่มีความสำคัญครอบคลุมทุกอย่าง

ดังภาพข้างล่างซึ่งหลวงพ่อดู่ท่านเคยเขียนอธิบายให้ศิษย์ท่านหนึ่ง

อานิสงส์การภาวนา

หลวงพ่อท่านเคยพูดเสมอว่า

"อุปัชฌาย์ข้า (หลวงพ่อกลั่น) สอนว่า ภาวนาได้เห็นแสงสว่างเท่าปลายหัวไม้ขีด ชั่วประเดี๋ยวเดียวเท่าช้างกระดิกหูงูแลบลิ้น ยังมีอานิสงส์มากกว่าตักบาตรจนขันลงหินทะลุ"

พวกเรามักจะได้ยินท่านคอยให้กำลังใจอยู่บ่อย ๆ ว่า

"หมั่นทำเข้าไว้ หมั่นทำเข้าไว้ ต่อไปจะได้เป็นที่พึ่งภายหน้า"

เสมือนหนึ่งเป็นการเตือนให้เราเร่งความเพียรให้มาก การให้ทานรักษาศีลร้อยครั้งพันครั้งก็ไม่เท่ากับนั่งภาวนาหนเดียวนั่งภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง กุศลที่ได้ก็ไม่เท่ากุศลจิตที่สงบเป็นสมาธิเกิดปัญญาเพียงครั้งเดียว

ควรทำหรือไม่ ?

ครั้งหนึ่ง มีลูกศิษย์หลวงพ่อผู้สนใจธรรมปฏิบัติกำลังนั่งภาวนาเงียบอยู่ ไม่ห่างจากท่านเท่าใดนัก บังเอิญมีแขกมาหาศิษย์ผู้นั้นแต่ไม่เห็น ก็มีศิษย์อีกท่านหนึ่งเดินเรียกชื่อท่านผู้กำลังนั่งภาวนาอยู่ด้วยเสียงอันดัง และเมื่อเดินมาเห็นศิษย์ผู้นั้นกำลังภาวนาอยู่ก็จับแขนดึงขึ้นมาทั้งที่กำลังนั่งภาวนา

เมื่อผู้นั้นห่างไปแล้ว หลวงพ่อท่านจึงเปรยขึ้นมาว่า

"ในพุทธกาลครั้งก่อน มีพระอรหันต์องค์หนึ่งกำลังอยู่นิโรธสมาบัติได้มีนกแสกตัวหนึ่งบินโฉบผ่านหน้าท่านพร้อมกับร้อง "แซ๊ก" ท่านว่านกแสกตัวนั้นเมื่อตายแล้วได้ไปอยู่ในนรก แม้กัปนี้พระพุทธเจ้าผ่านไปได้พระองค์ที่สี่แล้ว นกแสกตัวนั้นยังไม่ได้ขึ้นมาจากนรกเลย"

แสงสว่างเป็นกิเลส ?

มีคนเล่าให้หลวงพ่อฟังว่า มีผู้กล่าวว่าการทำสมาธิแล้วบังเกิดความสว่างหรือเห็นแสงสว่างนั้นไม่ดี เพราะเป็นกิเลสมืด ๆ จึงจะดี

หลวงพ่อท่านกล่าวว่า

"ที่ว่าเป็นกิเลสก็ถูกแต่เบื้องแรกต้องอาศัยกิเลสไปละกิเลส (อาศัยกิเลสส่วนละเอียดไปละกิเลสส่วนหยาบ) แต่ไม่ได้ให้ติดในแสงสว่างหรือหลงแสงสว่าง แต่ให้ใช้แสงสว่างให้ถูก ให้เป็นประโยชน์ เหมือนอย่างกับเราเดินผ่านไปในที่มืดต้องใช้แสงไฟ หรือจะข้ามแม่น้ำ มหาสมุทรก็ต้องอาศัยเรือ อาศัยแพ แต่เมื่อถึงฝั่งแล้วก็ไม่ได้แบกเรือแบกแพขึ้นฝั่งไป"

แสงสว่างอันเป็นผลจากการเจริญสมาธิก็เช่นกัน ผู้มีสติปัญญาสามารถใช้เพื่อให้เกิดปัญญาอันเป็นแสงสว่างภายใน ที่ไม่มีแสงใดเสมอเหมือนดังธรรมที่ว่า

"นัตถิ ปัญญา สมา อาภา แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี"

ปลูกต้นธรรม

ครั้งหนึ่งหลวงพ่อเคยเปรียบการปฏิบัติธรรมเหมือนการปลูกต้นไม้

ท่านว่า...ทำนี้มันยาก ต้องคอยบำรุงดูแลรักษาเหมือนกับเราปลูกต้นไม้

ศีล..นี่คือ ดิน

สมาธิ......................................คือ ลำต้น

ปัญญา....................................คือ ดอก ผล

ออกดอกเมื่อใดก็มีกลิ่นหอมไปทั่ว

การปฏิบัติธรรมก็เช่นกัน

ผู้รักการปฏิบัติต้องคอยหมั่นรดน้ำพรวนดิน

ระวังรักษาต้นธรรม ให้ผลิดอก ออกใบ มีผลน่ารับประทาน

ต้องคอยระวัง ตัวหนอน คือ โลภ โกรธ หลง มิให้มากัดกินต้นธรรมได้

อย่างนี้...จึงจะได้ชื่อว่าผู้รักธรรม รักการปฏิบัติจริง

เทวทูตทั้งสี่

ธรรมะที่หลวงพ่อยกมาสั่งสอนศิษย์เป็นประจำ มีอยู่เรื่องหนึ่ง คือ เทวทูตทั้งสี่ หลวงพ่อท่านหมายถึงผู้เตือน ซึ่งมีอยู่ ๔ อย่าง คือ คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ และคนตาย

หลวงพ่อเล่าถึงเทวทูตทั้งสี่ สรุปได้ว่า

เมื่อเราเกิดมาแล้ว

เรามีความแก่เป็นธรรมดา

เรามีความเจ็บเป็นธรรมดา

เรามีความตายเป็นธรรมา

ท่านว่า *"ให้พิจารณาดูให้ดีให้เห็นอนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา"*

เรารักษาศีล ศีลรักษาเรา

ศีลเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการปฏิบัติธรรมทุกอย่าง หลวงพ่อมักจะเตือนเสมอว่าในขั้นต้นให้หมั่นสมาทานรักษาศีลให้ได้ แม้จะเป็นโลกียศีล รักษาได้บ้าง ไม่ได้บ้าง บริสุทธิ์บ้าง ไม่บริสุทธิ์บ้าง ก็ให้เพียรระวัง รักษาไป สำคัญที่เจตนาที่จะรักษาศีลไว้ และปัญญาที่คอยตรวจตราแก้ไขตน ***"เจตนาหัง ภิกขเว สีลัง วทามิ"*** ท่านว่าเจตนาเป็นตัวศีล ***"เจตนาหัง ภิกขเว ปุญญัง วทามิ"*** เจตนาเป็นตัวบุญ จึงขอให้พยายามสั่งสมบุญนี้ไว้ โดยอบรมศีลให้เกิดขึ้นที่จิต เรียกว่า เรารักษาศีล

ส่วนจิตที่อบรมศีลดีแล้ว จนเป็นโลกุตรศีลเป็นศีลที่ก่อให้เกิดปัญญาในอริยมรรค อริยผลนี้จะคอยรักษาผู้ประพฤติปฏิบัติมิให้เสื่อมเสียหรือตกต่ำไปในทางที่ไม่ดีไม่งามนี้แลเรียกว่า ศีลรักษาเรา

แนะวิธีปฏิบัติ

เคยมีสุภาพสตรีท่านหนึ่งมีปัญหาถามว่า นั่งปฏิบัติภาวนาแล้วจิตไม่รวม ไม่สงบ ควรจะทำอย่างไร ท่านแก้ให้ว่า

"การปฏิบัติ ถ้าอยากเป็นเร็วๆ มันก็ไม่เป็น หรือไม่อยากให้เป็น มันก็ประมาทเสีย ไม่เป็นอีกเหมือนกัน อยากเป็นก็ไม่ว่า ไม่อยากเป็นก็ไม่ว่า ทำใจให้เป็นกลางๆ ตั้งใจให้แน่วแน่ในกัมมัฏฐานที่เรายึดมั่นอยู่นั้น แล้วภาวนาเรื่อยไป เหมือนกับเรากินข้าวไม่ต้องอยากให้มันอิ่ม ค่อยๆ กินไปมันก็อิ่มเอง ภาวนาก็เช่นกันไม่ต้องไปคาดหวังให้มันสงบ หน้าที่ของเราคือภาวนาไปก็จะถึงของดี ของวิเศษในตัวเรา แล้วจะรู้ชัดขึ้นมาว่าอะไรเป็นอะไร ให้หมั่นทำเรื่อยไป"

อุบายวิธีทำความเพียร

ครั้งหนึ่งที่ได้สนทนาปัญหาธรรมกับหลวงพ่อ ท่านเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า......เขามาถามปัญหาข้า ข้าก็ตอบไม่ได้อยู่ปัญหาหนึ่ง

ผู้เขียนเรียนถามท่านว่า

"ปัญหาอะไรครับ"

ท่านเล่าว่า

"เขาถามว่า ขี้เกียจ (ปฏิบัติ) จะทำอย่างไรดี"

หลวงพ่อหัวเราะ ก่อนที่จะตอบต่อไปว่า

"บ๊ะ ขี้เกียจก็หมดกัน ก็ไม่ต้องทำซิ"

สักครู่ท่านจึงเมตตาสอนว่า

"หมั่นทำเข้าไว้ๆ ถ้าขี้เกียจให้นึกถึงข้า ข้าทำมา ๕๐ ปี อุปัชฌาย์ข้าเคยสอนไว้ว่า ถ้าวันไหนยังกินข้าวอยู่ก็ต้องทำ วันไหนเลิกกินข้าว......นั่นแหละถึงไม่ต้องทำ"

หลวงพ่อทวดกับศิษย์

ในตอนบ่ายของวันหนึ่ง หลวงพ่อดูได้สนทนาธรรมกับศิษย์ผู้ปฏิบัติท่านหนึ่งว่า

"ข้าโมทนาสาธุด้วย ไม่เสียทีที่เกิดมาแล้ว

นิพพานะ ปัจจะโยโหตุ เอาจริงได้เลย

เรียนแล้วต้องไปประดับเอาเอง ไปถามครูบาอาจารย์ตัวนอก ตัวนอกเขาก็ปุถุชนเหมือนกัน ใครอ่านหนังสือมากใครรู้มาก เขาแบ่งกันออกไป"

จากนั้นท่านก็ได้เล่าถึงหลวงพ่อทวดให้ฟังว่า

ฉันไม่ใช่เป็นอาจารย์หรอก อาจารย์นั้นพระพุทธเจ้า หลวงพ่อทวดนั่น ฉันเป็นลูกศิษย์ท่าน หลวงพ่อทวดท่านก็ไม่ยอมเป็นอาจารย์นะ เคยมีลูกศิษย์จะขอให้หลวงพ่อทวดท่านตั้งแบบให้ ได้ถามท่านว่า

"หลวงพ่อ ช่วยตั้งแบบปฏิบัติให้ที"

"ข้าตั้งไม่ได้" ท่านตอบ

"เพราะเหตุไร หลวงพ่อ" ศิษย์เรียนถาม

"ก็ข้าเป็นศิษย์พระสมณโคดม ถ้าข้าตั้ง ข้าก็สบประมาทท่าน ผิดจากแบบพระไตรปิฎก ต้องหาแบบใหม่มา เป็นบาป" ท่านตอบ

"ถ้าอย่างนั้น ผมขอหลวงพ่อช่วยเหลือในหมู่คณะปฏิบัติ" ศิษย์ขอร้อง

ท่านจึงตอบว่า

"เออ! งั้นได้ ช่วยเหลือสนับสนุนพระพุทธเจ้าเดิม เพื่อประโยชน์พระศาสนาต่อไปภายหน้า"

เสกข้าว

ครั้งหนึ่งเคยมีศิษย์บางท่าน นำข้าวมาให้หลวงพ่อท่านเสกอธิษฐานจิตให้ทานเสมอ ซึ่งท่านก็เมตตาไม่ขัด แต่บ่อย ๆ เข้าท่านก็พูดว่า

"เสกอะไรกันให้บ่อย ๆ เสกเองบ้างซิ"

คำพูดนี้ท่านได้ขยายความให้ฟังในภายหลังว่า

คำว่า เสกเอง คือ การเสกตนเองให้เป็นพระซึ่งหมายถึงการปฏิบัติต่อจิตใจของตนเอง ยกระดับให้สูงขึ้น หรือมีใจเป็นพระบ้าง มิใช่จะให้ท่านอธิษฐานเสกเป่าของภายนอกเพื่อหวังเป็นมงคลถ่ายเดียว โดยไม่คิดเสกตนเองด้วยตนเอง

สำเร็จที่ไหน

มีผู้ปฏิบัติธรรมบางท่านข้องใจข้อปฏิบัติธรรมะเกี่ยวกับการวางที่ตั้งตามฐานของจิตในการภาวนา จึงได้ไปเรียนถามหลวงพ่อตามที่เคยได้รับรู้ รับฟังมาว่า

"การภาวนาที่ถูกต้อง หรือจะสำเร็จมรรคผลได้นั้น ต้องตั้งจิตวางจิตไว้ที่กลางท้องเท่านั้น ใช่หรือไม่?"

หลวงพ่อท่านตอบอย่างหนักแน่นว่า

"ที่ว่าสำเร็จนั้นสำเร็จที่จิต ไม่ได้สำเร็จที่ฐาน

คนที่ภาวนาเป็นแล้วจะตั้งจิตไว้ที่ปลายนิ้วชี้ก็ยังได้"

แล้วท่านก็บอกจำนวนที่ตั้งตามฐานต่าง ๆ ของจิตให้ฟัง จะเห็นได้ว่าท่านไม่ได้เน้นว่าต้องวางจิตใจที่เดียวที่นั่นที่นี่เพราะฐานต่าง ๆ ของจิตเป็นทางผ่านของลมหายใจทั้งสิ้น

ท่านเน้นที่สติและปัญญาที่มากำกับใจต่างหาก สมดังในพระพุทธพจน์ที่ว่า

"มโน ปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยาฯ"

"ธรรมทั้งหลายมีใจถึงก่อน มีใจเป็นใหญ่เป็นประธานสำเร็จได้ด้วยใจ"

อารมณ์อัพยากฤต

เคยมีผู้ใหญ่ท่านหนึ่งได้กราบเรียนถามหลวงพ่อว่า อารมณ์อัพยากฤตไม่จำเป็นต้องมีได้เฉพาะพระอรหันต์ ใช่หรือไม่ ?

ท่านตอบว่า

“ใช่ แต่อารมณ์อัพยากฤตของพระอรหันต์ท่านทรงตลอดเวลา ไม่เหมือนปุถุชนที่มีเป็นครั้งคราวเท่านั้น”

ท่านอุปมาอารมณ์ให้ฟังว่า เปรียบเสมือนคนไปยืนที่ตรงทางสองแพร่ง ทางหนึ่งไปทางดี (กุศล) อีกทางหนึ่งไปในทางที่ไม่ดี (อกุศล)

ท่านว่า อัพยากฤตมี ๓ ระดับ คือ

- ระดับหยาบ คือ อารมณ์ปุถุชนที่เฉยๆ ไม่คิดดี ไม่คิดชั่ว ซึ่งมีเป็นครั้งคราวเท่านั้น

- ระดับกลาง มีในผู้ปฏิบัติสมาธิ มีสติ มีความสงบของจิต วางอารมณ์จากสิ่งที่ดี ที่ชั่ว ดังที่เรียกว่าอุเบกขารมณ์

- ระดับละเอียด คือ อารมณ์ของพระอรหันต์ ซึ่งไม่มีทั้งอารมณ์ที่คิดปรุงไปในทางดีหรือในทางไม่ดี วางอารมณ์อยู่ได้ตลอดเวลาเป็นวิหารธรรมของท่าน

การบวชจิต–บวชใน

หลวงพ่อเคยปรารภไว้ว่า......

จะเป็นชายหรือหญิงก็ดี ถ้าตั้งใจประพฤติปฏิบัติ

มีศีล รักในการปฏิบัติ

จิตมุ่งหวังเอาการพ้นทุกข์เป็นที่สุด ย่อมมีโอกาสเป็นพระกันได้ทุก ๆ คน

มีโอกาสที่จะบรรลุมรรค ผล นิพพาน ได้เท่าเทียมกันทุกคน

ไม่เลือกเพศ เลือกวัย หรือฐานะ แต่อย่างใด

ไม่มีอะไรจะมาเป็นอุปสรรคในความสำเร็จได้ นอกจาก ใจของผู้ปฏิบัติเอง

ท่านได้แนะเคล็ดในการบวชจิตว่า......

"ในขณะที่เรานั่งสมาธิเจริญภาวนานั้น คำกล่าวว่า

พุทธัง สรณัง คัจฉามิ... ให้นึกถึงว่าเรามีพระพุทธเจ้า
เป็นพระอุปัชฌาย์ ของเรา

ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ... ให้นึกว่าเรามีพระธรรม
เป็นพระกรรมวาจาจารย์

สังฆัง สรณัง คัจฉามิ... ให้นึกว่าเรามีพระอริยสงฆ์
เป็นพระอนุสาวนาจารย์

แล้วอย่าสนใจขันธ์ ๕ หรือร่างกายเรานี้

ให้สำรวมจิตให้ดี มีความยินดีในการบวช

ชายก็เป็นพระภิกษุ หญิงก็เป็นพระภิกษุณี

อย่างนี้จะมีอานิสงส์สูงมาก จัดเป็นเนกขัมบารมีขั้นอุกฤษฏ์ทีเดียว"

อุปมา ศีล สมาธิ ปัญญา

ครั้งหนึ่งได้มีโอกาสสนทนาธรรมกับหลวงน้าสายหยุด ท่านได้เมตตาเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า หลวงพ่อเคยเปรียบธรรมะของพระ-พุทธเจ้าเหมือน แกงส้ม แกงส้มนั้นมี ๓ รส คือ เปรี้ยว เค็ม และเผ็ด ซึ่งมีความหมายดังนี้

รสเปรี้ยว หมายถึง **ศีล** ความเปรี้ยวจะกัดกร่อนความสกปรกออกได้ฉันใด ศีลก็จะขัดเกลาความหยาบออกจากกาย วาจา ใจ ได้ฉันนั้น

รสเค็ม หมายถึง **สมาธิ** ความเค็มสามารถรักษาอาหารต่างๆ ไม่ให้เน่าเสียได้ฉันใด สมาธิก็สามารถรักษาจิตของเราให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณความดีได้ฉันนั้น

รสเผ็ด หมายถึง **ปัญญา** ความเผ็ดร้อนโลดแล่นไป เปรียบได้ดั่งปัญญาที่สามารถก่อให้เกิดความคิด ขจัดความไม่รู้ เปลี่ยนจากของคว่ำเป็นของหงาย จากมืดเป็นสว่างได้ฉันนั้น

ตรี โท เอก

ครั้งหนึ่ง ผู้เขียนจะจัดทำบุญเพื่อเป็นกตัญญูกตเวทิตาธรรมน้อมถวายแด่หลวงพ่อเกษม เขมโก เนื่องในโอกาสที่หลวงพ่อท่านมีอายุครบ ๗๔ พรรษา เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

ผู้เขียนได้เรียนถามหลวงพ่อว่า

“การทำบุญอย่างไร จึงจะดีที่สุด”

หลวงพ่อท่านได้เมตตาตอบว่า

“ของดีนั้นอยู่ที่เรา
ของดีนั้นอยู่ที่จิต
จิตมี ๓ ชั้น ตรี โท เอก
ถ้าตรีก็ต่ำหน่อย โทก็ปานกลาง เอกนี่อย่างอุกฤษฎ์
มันไม่มีอะไร...ก็ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
ตัวอนัตตานี่แหละเป็นตัวเอก
ไล่ไปไล่มา ให้มันเห็นสังขารร่างกายเรา ตายแน่ๆ
คนเราหนีตายไปไม่พ้น
ตายน้อย ตายใหญ่
ตายใหญ่ก็หมด ตายน้อยก็หลับ
ไปตรองดูให้ดีเถอะ...”

ต้องสำเร็จ

หลวงพ่อเคยสอนว่า...

“ความสำเร็จนั้นมิใช่อยู่ที่การสวดมนต์อ้อนวอนพระเจ้ามาประทานให้ หากแต่ต้องลงมือทำด้วยตนเอง ถ้าตั้งใจทำตามแบบแล้วทุกอย่างต้องสำเร็จ ไม่ใช่ จะ สำเร็จ พระพุทธเจ้าท่านวางแบบเอาไว้แล้ว ครูบาอาจารย์ทุกองค์มีพระพุทธเจ้าเป็นที่สุดก็ได้ทำตามแบบเป็นตัวอย่างให้เราดู อัฐิท่านก็กลายเป็นพระธาตุกันหมด

เมื่อได้ไตร่ตรองพิจารณาให้รอบคอบแล้ว ขอให้ลงมือทำทันที ข้าขอรับรองว่าต้องสำเร็จ ส่วนจะช้าหรือเร็วนั้น อยู่ที่ความเพียรของผู้ปฏิบัติ”

ขอให้ตั้งปัญหาถามตัวเองว่า “สิ่งนั้น บัดนี้เราได้ลงมือทำแล้วหรือยัง?”

พระนิพพาน

เคยมีศิษย์นักปฏิบัติท่านหนึ่งได้ถามหลวงพ่อเกี่ยวกับเรื่องของพระนิพพาน หลวงพ่อท่านได้ตอบให้ฟังเป็นเรื่องที่ชวนให้คิดว่า

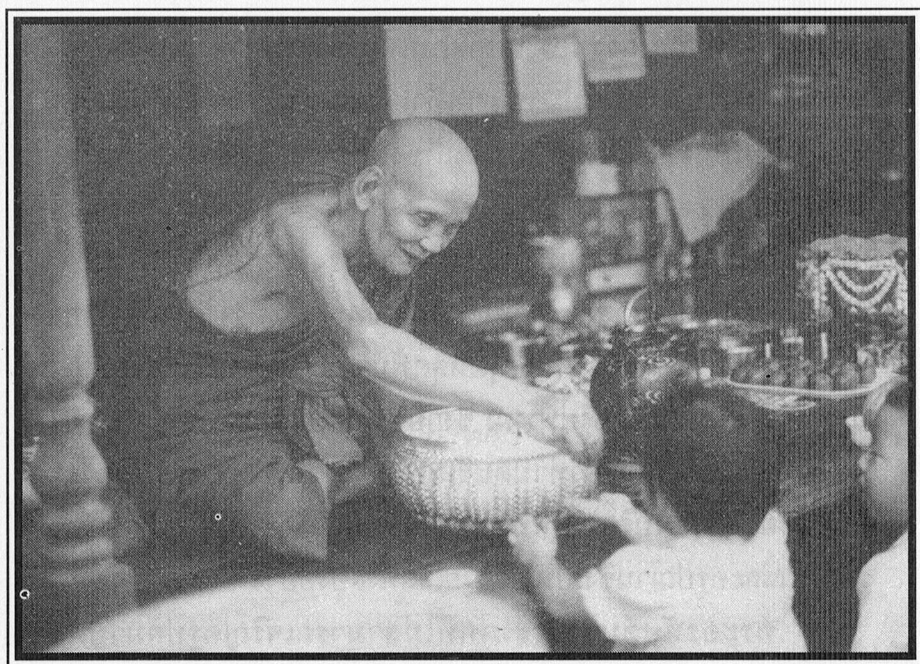
"พระนิพพานอุปมาขนาดเท่าเส้นผม ผู้ที่จะผ่านพ้นในขั้นสุดท้ายไปได้หรือไม่ได้อยู่เพียงนิดเดียวในการทำจิตตัดจุดนี้ได้หรือไม่เท่านั้น

พระพุทธเจ้าตอนที่ท่านจะปรินิพพาน ท่านได้ปรินิพพานไปในระหว่างรูปฌานและอรูปฌาน ผู้ที่ดับขันธ์ในระหว่างทรงรูปฌานย่อมได้เป็นรูปพรหมซึ่งยังไม่วิมุติหลุดพ้น ผู้ที่ดับขันธ์ในขณะทรงอรูปฌาน ย่อมได้เป็นอรูปพรหม ซึ่งก็ยังเป็นสมมุติอยู่เช่นกัน

ส่วนพระพุทธเจ้าท่านดับขันธ์ระหว่างช่วงทั้งสอง เป็นการดับขันธ์ด้วยความบริสุทธิ์เหนือสมมุติโดยสิ้นเชิง ไม่ติดอยู่ทั้งในรูปฌานและอรูปฌานซึ่งเป็นวิปัสนูกิเลสทั้งสองอย่าง

พระอรหันต์บางประเภทที่ไม่สามารถเจริญอรูปสมาบัติท่านก็ดับขันธ์ไปด้วยความบริสุทธิ์เช่นกัน แม้อยู่ก็อยู่ด้วยจิตที่บริสุทธิ์ไม่ติดในสมมุติใด ๆ เพราะความชำนาญในด้านสมาธิของพระอรหันต์แต่ละประเภทนั้นไม่เท่ากัน"

จะเอาโลกหรือเอาธรรม

บ่อยครั้งที่มีผู้มาถามปัญหากับหลวงพ่อ โดยมักจะนำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหน้าที่การงาน สามี ภรรยา ลูกเต้า ญาติ มิตร หรือคนอื่น ๆ มาปรารภให้หลวงพ่อฟังอยู่เสมอ

ครั้งหนึ่งท่านได้ให้คติเตือนใจผู้เขียนว่า

"โลกเท่าแผ่นดิน ธรรมเท่าปลายเข็ม"

ซึ่งต่อมาท่านได้ให้ความหมายว่า

"เรื่องโลกมีแต่เรื่องยุ่งของคนอื่นทั้งนั้น ไม่มีที่สิ้นสุด เราไปแก้ไขเขาไม่ได้ ส่วนเรื่องธรรมนั้นมีที่สุด มาจบที่ตัวเรา ให้มาไล่ดูตัวเอง แก้ไขที่ตัวเราเอง ตนของตนเตือนตนด้วยตนเอง

ถ้าคิดสิ่งที่เป็นธรรมแล้วต้องกลับเข้ามาหาตัวเอง ถ้าเป็นโลกแล้วจะมีแต่ส่งออกไปข้างนอกตลอดเวลา เพราะธรรมแท้ ๆ ย่อมเกิดจากในตัวของเรานี้ทั้งนั้น"

การอุทิศส่วนกุศลภายนอกภายใน

มีบางท่านเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตายของหลวงพ่อ ซึ่งท่านเมตตาทำเป็นปกติ จึงมีความหวังว่าเมื่อตนตายหลวงพ่อท่านจะเมตตาให้บุญส่งวิญญาณ ส่งจิตไปสวรรค์ไปนิพพานได้ ด้วยตนเป็นผู้เข้าวัดทำทานและปรนนิบัติหลวงพ่อมานาน

หลวงพ่อท่านก็เมตตาเตือนว่า

"ถ้าข้าตายไปก่อน แล้วใครจะส่ง (บุญ) ให้แกล่ะ"

ด้วยความไม่เข้าใจ ท่านผู้นั้นจึงมีคำตอบว่า

"ขอให้หลวงพ่ออยู่ต่อไปนานๆ ให้พวกผมตายก่อน"

นี่เป็นจุดชวนคิดในคำเตือนของท่านที่บอกเป็นนัยว่า การไปสุคติหรือการหลุดพ้นนั้น ต้องปฏิบัติ ต้องสร้างด้วยตนเองเป็นสำคัญ มิใช่หวังจะพึ่งบุญพึ่งกุศลผู้อื่น การอาศัยผู้อื่นเมื่อตายแล้วนั้นเป็นเพียงส่วนน้อยที่อาจจะได้ อีกทั้งยังเป็นความไม่แน่นอนด้วย สู้ทำด้วยตัวเองไม่ได้เป็นแง่คิดให้คิดว่า ต้องปฏิบัติตนให้มั่นใจในตนเองตั้งแต่ก่อนตาย เมื่อถึงเวลาจำต้องทิ้งขันธ์จะไม่ต้องมัวกังวลต่อภพชาติภายหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติให้รู้แจ้งในธรรมตั้งแต่ปัจจุบันชาตินี้เป็นดียิ่งทีเดียว

ธรรมโอวาท

เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในวงของผู้ปฏิบัติธรรม หลวงพ่อท่านได้ให้โอวาทเตือนผู้ปฏิบัติไว้ว่า ***“การมาอยู่ด้วยกัน ปฏิบัติด้วยกันมากเข้าย่อมมีเรื่องกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดา ตราบใดที่ยังเป็นปุถุชนคนธรรมดาอยู่ ทิฏฐิความเห็นย่อมต่างกัน ขอให้เอาแต่ส่วนดีมาสนับสนุนกัน อย่าเอาเลวมาอวดกัน”***

การปรามาสพระก็ดี การพูดจาจ้วงจาบในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือท่านที่มีศีล มีธรรมก็ดี จะเป็นกรรมติดตัวเราและขัดขวางการปฏิบัติธรรมในภายหน้า ดังนั้น หากเห็นใครทำความดี ก็ควรอนุโมทนายินดีด้วย แม้ต่างวัด ต่างสำนักหรือแบบปฏิบัติต่างกันก็ตาม

ไม่มีใครผิดหรอก เพราะจุดมุ่งหมายต่างก็เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์เช่นกัน เพียงแต่เราจะทำให้ดี ดียิ่ง ดีที่สุดเท่านั้น ขอให้ถามตัวเราเองเสียก่อนว่า ***“แล้วเราล่ะ ถึงที่สุดแล้วหรือยัง?”***

นายระนาดเอก

เกี่ยวกับเรื่องไหวพริบ ปฏิภาณและตัวปัญญา หลวงพ่อท่านได้ยกตัวอย่างเรื่องของนายระนาดเอกไว้ให้ฟังว่า

สมัยก่อนการเรียนระนาดนั้นอาจารย์จะสอนวิชาการตีระนาดแม่ไม้ต่าง ๆ โดยทั่วไปแก่ศิษย์ ส่วนแม่ไม้วิชาครูจะเก็บไว้เฉพาะตน มิได้ถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ผู้หนึ่งผู้ใด อยู่มาวันหนึ่ง นายระนาดเอกพักผ่อนนอนเล่นอยู่ใต้ถุนเรือนที่บ้านอาจารย์ของตน ได้ยินเสียงอาจารย์ของเขากำลังต่อเพลงระนาดทบทวนแม่ไม้วิชาครูอยู่ นายระนาดเอกก็แอบฟัง ตั้งใจจดจำไว้จนขึ้นใจ

วันหนึ่งอาจารย์ได้เรียกศิษย์ทุกคนมาแสดงระนาดให้ดูเพื่อทดสอบฝีมือ ถึงครานายระนาดเอก ก็ได้แสดงแม่ไม้วิชาครูซึ่งไพเราะกว่าศิษย์ผู้อื่น

อาจารย์รู้สึกแปลกใจมากที่ศิษย์สามารถแสดงแม่ไม้ของครูได้ โดยที่ตนไม่เคยสอนมาก่อน จึงถามนายระนาดเอกว่าไปได้แม่ไม้นี้มาจากไหน

นายระนาดเอกจึงตอบว่า ***"ได้มาจากใต้ถุนเรือน ครับ"***

แล้วหลวงพ่อได้สรุปให้พวกเราฟังว่า

การเรียนธรรมก็เช่นกัน ต้องลักเขา แอบเขาเรียน คือ จดจำเอาสิ่งที่ดีงามของผู้อื่นมาปฏิบัติแก้ไขตนเองให้ได้ ตัวท่านเองสอนได้บอกทางได้แต่ไม่หมด ที่เหลือเราผู้ปฏิบัติต้องค้นคว้าเอง ฝึกฝนนำไปประดับด้วยตนเอง ใครไหวดีก็เรียนได้เร็ว เหมือนนายระนาดเอกในเรื่องนี้

คำสารภาพของศิษย์

เราเป็นศิษย์รุ่นปลายอ้อปลายแขม และมีความขี้เกียจเป็นปกติก่อนที่เราจะไปวัด เราไม่เคยสนใจทำอะไรจริงจังยาวนาน คือเราสนใจทำจริงจังแต่ก็ประเดี๋ยวเดียว เมื่อเราได้ไปวัด ด้วยความอยากเห็นอยากรู้เหมือนที่เพื่อนบางคนเขารู้ เขาเห็น เราจึงพยายามทำ แต่มันไม่ได้ ความพยายามของเราก็เลยลดน้อยถอยลงตามวันเวลาที่ผ่านไป แต่ความอยากของเรามันไม่ได้หมดไปด้วย พอขี้เกียจหนักเข้า เราจึงถามหลวงพ่อว่า

"หนูขี้เกียจเหลือเกินค่ะ จะทำยังไงดี"

เราจำได้ว่าท่านนั่งเอนอยู่ พอเรากราบเรียนถามท่านก็ลุกขึ้นนั่งฉับไว มองหน้าเรา แล้วบอกว่า

"ถ้าข้าบอกแกไม่ให้กลัวตาย แกจะเชื่อข้าไหมล่ะ"

เราเงียบเพราะไม่เข้าใจที่ท่านพูดตอนนั้นเลย

อีกครั้งหนึ่งปลอดคน เรากราบเรียนถามท่านว่า

"คนที่ขี้เกียจอย่างหนูนี้ มีสิทธิ์ถึงนิพพานได้หรือไม่"

หลวงพ่อท่านนั่งสูบบุหรี่ยิ้มอยู่และบอกเราว่า

"ถ้าข้าให้แกเดินจากนี่ไปกรุงเทพฯ แกเดินได้ไหม"

เราเงียบแล้วยิ้มแห้ง ๆ ท่านจึงพูดต่อว่า

"ถ้าแกกินข้าวสามมื้อ มันก็มีกำลังวังชา เดินไปถึงได้ ถ้า

แกกินข้าวมื้อเดียว มันก็พอไปถึงได้แต่ช้าหน่อย แต่ถ้าแกไม่กินข้าวไปเลย มันก็คงไปไม่ถึง ใช่ไหมล่ะ"

เรารู้สึกเข้าใจความข้อนี้ซึมซาบเลยทีเดียว แล้วหลวงพ่อท่านก็พูดต่อว่า

"เรื่องทำมังธรรมะอะไรข้าพูดไม่เป็นหรอก ข้าก็เป็นแต่พูดของข้าอย่างนี้แหละ"

สั้นๆ ก็มี

เคยมีผู้ปฏิบัติกราบเรียนถามหลวงพ่อว่า

"หลวงพ่อครับ ขอธรรมะสั้นๆ ในเรื่องวิธีปฏิบัติเพื่อให้กิเลส ๓ ตัว คือ โกรธ โลภ หลง หมดไปจากใจเรา จะทำได้อย่างไรครับ"

หลวงพ่อตอบเสียงดังฟังชัด จนพวกเราในที่นั้นได้ยินกันทุกคนว่า ***"สติ"***

วัดผลการปฏิบัติด้วยสิ่งใด ?

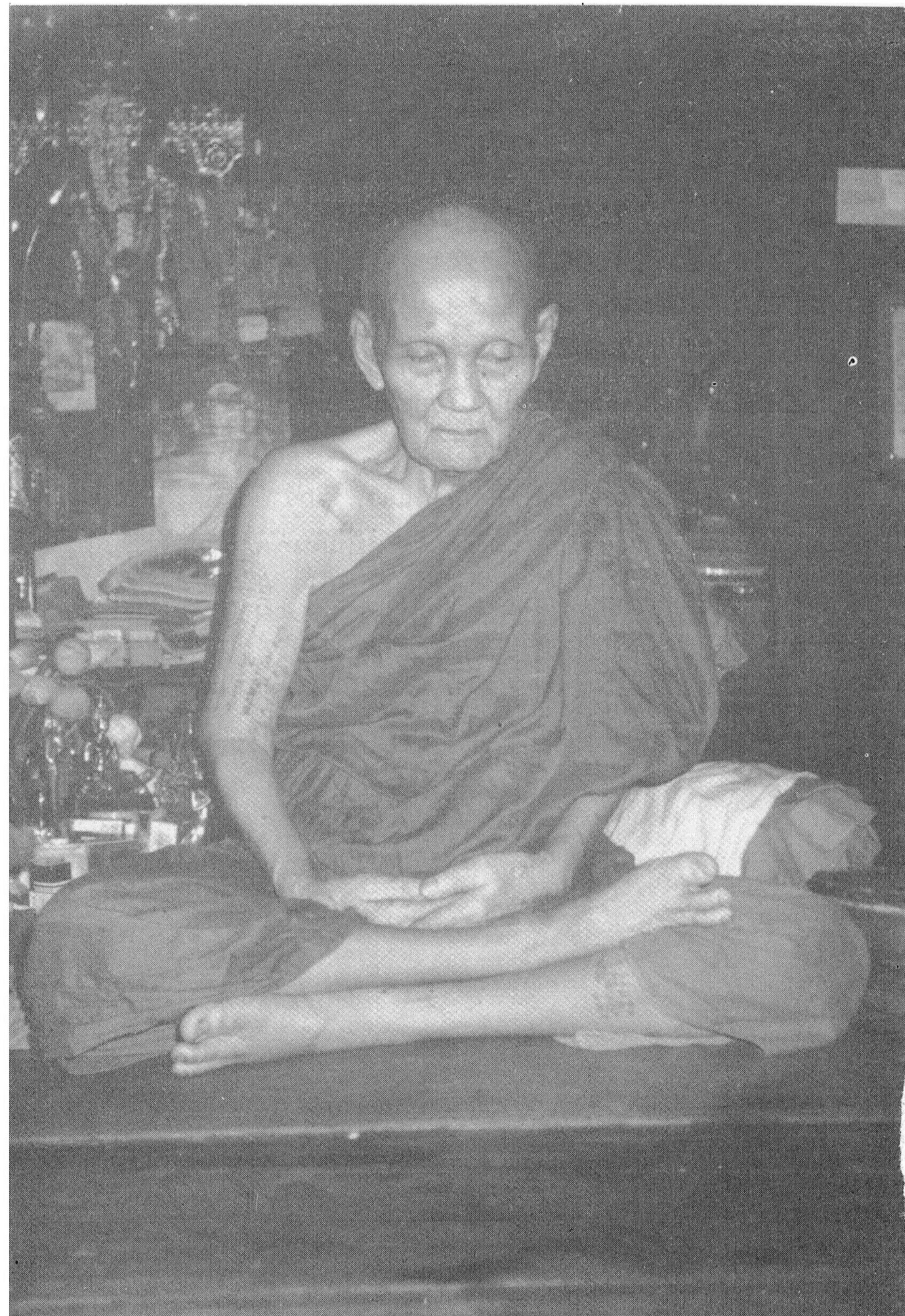
มีผู้ปฏิบัติหลายคน ปฏิบัติไปนานเข้าชักเขว ไม่แจ้งว่าตนปฏิบัติไปทำไม หรือปฏิบัติไปเพื่ออะไร ดังครั้งหนึ่ง เคยมีลูกศิษย์กราบเรียน ถามหลวงพ่อท่านว่า

"ภาวนามาก็นานพอสมควรแล้ว รู้สึกว่ายังไม่ได้รู้ได้เห็นสิ่งต่างๆ มีนิมิตภายนอก แสงสีต่างๆ เป็นต้น ดังที่ผู้อื่นเขารู้เห็นทางปฏิบัติกันเลย"

หลวงพ่อท่านย้อนถาม สั้นๆ ว่า

"ปฏิบัติแล้ว โกรธ โลภ หลง แกลดน้อยลงหรือเปล่าล่ะ ถ้าลดลงข้าว่าแกใช้ได้"

ของจริง ของปลอม

เมื่อหลายปีก่อน ได้เกิดไฟไหม้ที่วัดสะแกบริเวณกุฏิตรงข้ามกุฏิหลวงพ่อ แต่ไฟไม่ไหม้กุฏิหลวงพ่อ เป็นที่อัศจรรย์ใจแก่ศิษย์และผู้ที่พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง ถึงขนาดมีฆราวาสท่านหนึ่งคิดว่าหลวงพ่อท่านมีพระดี มีของดี ไฟจึงไม่ไหม้กุฏิท่าน

ผู้ใหญ่ท่านนั้นได้มาที่วัดและกราบเรียนหลวงพ่อว่า

"หลวงพ่อครับ ผมขอพระดีที่กันไฟได้หน่อยครับ"

หลวงพ่อยิ้มก่อนตอบว่า

"พุทธัง ธัมมัง สังฆัง ไตรสรณคมน์นี่แหละพระดี"

ผู้ใหญ่ท่านนั้นก็รีบบอกว่า

"ไม่ใช่ครับ ผมขอพระเป็นองค์ ๆ อย่างพระสมเด็จน่ะครับ"

หลวงพ่อก็กล่าวยืนยันหนักแน่นอีกว่า

"ก็พุทธัง ธัมมัง สังฆัง นี่แหละมีแค่นี้ล่ะ ภาวนาให้ดี"

แล้วหลวงพ่อก็มิได้ให้อะไรจนผู้ใหญ่ท่านนั้นกลับไปหลวงพ่อจึงได้ปรารภธรรมอบรมศิษย์ที่ยังอยู่ว่า

"คนเรานี่ก็แปลก ข้าให้ของจริงกลับไม่เอา จะเอาของปลอม"

จะตามมาเอง

หลายปีมาแล้ว มีพระภิกษุรูปหนึ่ง ได้มาบวชปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดสะแก ก่อนที่จะลาสิกขาเข้าสู่เพศฆราวาส ท่านได้นัดแนะกับเพื่อนพระภิกษุที่จะสึกด้วยกัน ๓ องค์ว่าเพื่อความเป็นสิริมงคลก่อนสึก พวกเราจะไปกราบขอให้หลวงพ่อพรมน้ำมนต์และให้พร

ท่านได้เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า

ขณะที่หลวงพ่อพรมน้ำมนต์ ให้พรอยู่นั้น ท่านก็นึกอธิษฐานอยู่ในใจว่า ***"ขอความร่ำรวยมหาศาล ขอลาภขอผลพูนทวี มีกินมีใช้ไม่รู้หมด จะได้แบ่งไปทำบุญมาก ๆ"***

หลวงพ่อหันมามองหน้าหลวงพี่ที่กำลังคิดละเมอเพ้อฝันถึงความร่ำรวยนี้ ก่อนที่จะบอกว่า

"ท่าน ที่ท่านคิดน่ะมันต่ำ คิดให้มันสูงไว้ไม่ดีหรือ แล้วเรื่องที่ท่านคิดน่ะจะตามมาทีหลัง"

สติธรรม

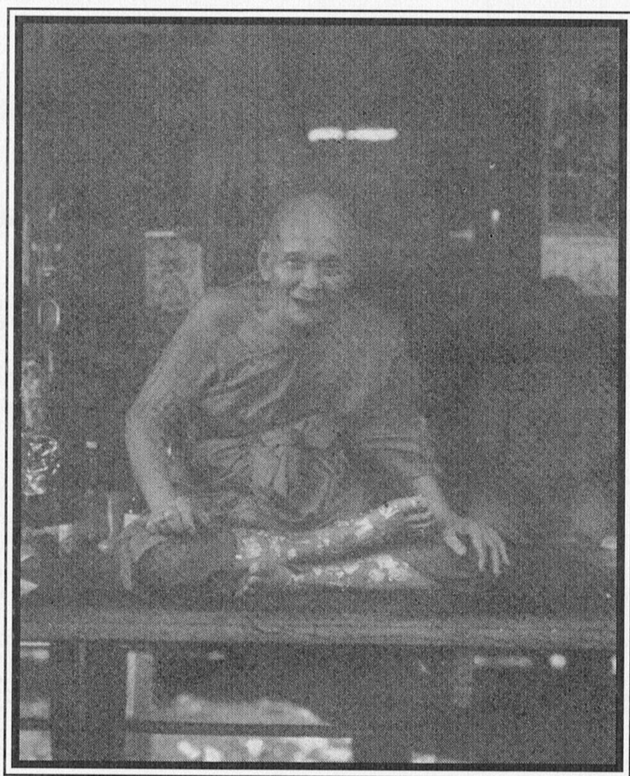
บ่อยครั้งที่พวกเราถูกหลวงพ่อท่านดุในเรื่องของการไม่สำรวมระวัง ท่านมักจะดุว่า

"ให้ทำ (ปฏิบัติ) ไม่ทำ ทำประเดี๋ยวเดียว เดี๋ยวออกมาจับกลุ่มกันอีกแล้ว ทีเวลาคุย คุยกันได้นาน"

ปฏิปทาของท่านต้องการให้พวกเราตั้งใจปฏิบัติตั้งใจทำให้จริง มีสติ สำรวมระวัง แม้เวลากินข้าว ท่านก็ให้ระวังอย่าพูดคุยกันเอะอะเสียงดัง

"สติ" นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่จะทำให้เราได้หยุดคิดพิจารณาก่อนที่จะทำ จะพูด และแม้แต่จะคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าสิ่งนั้นดีหรือชั่ว มีคุณประโยชน์หรือเสียหาย ควรกระทำหรือควรงดเว้นอย่างไร เมื่อยั้งคิดได้ก็จะช่วยให้พิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างละเอียดประณีต และสามารถกลั่นกรองเอาสิ่งที่ไม่เป็นสาระไม่เป็นประโยชน์ออกให้หมด คงเหลือแต่เนื้อที่ถูกต้องและเป็นธรรมซึ่งเป็นของควรคิด ควรพูด ควรทำแท้ ๆ

คนดีของหลวงพ่อ

ธรรมะที่หลวงพ่อนำมาอบรมพวกเราเป็นธรรมที่สงบเย็น และไม่เบียดเบียนใครด้วยกรรมทั้งสามคือ ความคิด การกระทำ และคำพูด ครั้งหนึ่งท่านเคยอบรมศิษย์เกี่ยวกับวิธีสังเกตคนดีสั้น ๆ ประโยคหนึ่งคือ

"คนดี เขาไม่ตีใคร"

ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติธรรม หรือการทำงานในทางโลกนั้นย่อมมีการกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดาของโลกปุถุชน หากเรากระทำการสิ่งใดซึ่งชอบด้วยเหตุและผล คือ ได้พยายามทำอย่างดีที่สุดแล้ว อย่าไปกลัวว่าใครเขาจะว่าอะไรเรา ใครเขาจะโกรธเรา แต่ให้กลัวที่เราจะไปว่าอะไรเขา กลัวที่เราจะไปโกรธเขา

อุเบกขาธรรม

เรามักจะเห็นการกระทำที่เป็นคำพูดและการแสดงออกอยู่บ่อย ๆ ส่วนการกระทำที่เป็นการนิ่งที่เรียกว่ามีอุเบกขานั้นมักไม่ค่อยได้เห็นกันในเรื่องการสร้างอุเบกขาธรรมขึ้นในใจนั้นผู้ปฏิบัติใหม่เมื่อได้เข้ามารู้ธรรม เห็นธรรม ได้พบเห็นสิ่งแปลก ๆ และคุณค่าของพุทธศาสนามักเกิดอารมณ์ความรู้สึกว่าอยากชวนคนมาวัด มาปฏิบัติให้มาก ๆ โดยลืมดูพื้นฐานจิตใจของบุคคลที่กำลังจะชวนว่าเขามีความสนใจมากน้อยเพียงใด

หลวงพ่อท่านบอกว่าให้ระวังให้ดีจะเป็นบาป เปรียบเสมือนกับการจุดไฟไว้ตรงกลางระหว่างคน ๒ คน ถ้าเราเอาธรรมะไปชวนเขา เขาไม่เห็นด้วยปรามาสธรรมนี้ซึ่งเป็นธรรมของพระพุทธเจ้า ก็เท่ากับเราเป็นคนก่อแล้วเขาเป็นคนจุดไฟ บาปทั้งคู่ เรียกว่า เมตตาจะพาตกเหว

แล้วท่านก็ยกอุทาหรณ์สอนต่อว่า ***"เหมือนกับมีชายคนหนึ่งตกอยู่ในเหวลึก มีผู้จะมาช่วยคนที่หนึ่งมีเมตตาจะมาช่วยเอาเชือกดึงขึ้นจากเหว ดึงไม่ไหวจึงตกลงไปในเหวเหมือนกัน คนที่สองมีกรุณามาช่วยดึงอีก ก็ตกลงเหวอีก คนที่สามมีมุทิตามาช่วยดึงอีกก็พลาดตกลงเหวอีกเช่นกัน คนที่สี่สุดท้ายเป็นผู้มีอุเบกขาธรรมเห็นว่าเหวนี้ลึกเกินกว่ากำลังของตนที่จะช่วย ก็มิได้ทำประการใดทั้ง ๆ ที่จิตใจก็มีเมตตาธรรมที่จะช่วยเหลืออยู่ คนสุดท้ายนี้จึงรอดชีวิตจากการตกเหวตายเพราะอุเบกขาธรรมนี้แล"***

หลวงพ่อกับในหลวง

หลวงพ่อเคยเล่าให้ฟังว่าเมื่อหลายสิบปีก่อน ครั้งที่ท่านได้ฟังข่าวในหลวงรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคต ท่านเกิดความสลดสังเวชมากว่าคนไทย หลายคนยังขาดกตัญญูกตเวทิตาคุณต่อพระเจ้าอยู่หัว ท่านคิดอยู่เสมอว่า ทำอย่างไรจะให้คนไทยมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ องค์ท่านเองนั้นตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งทุกวันนี้ แม้กาลเวลาล่วงเลยไปหลายสิบปี กิจวัตรอันหนึ่งท่านทำอยู่มิได้ขาด คือ การสวดมนต์ถวายพระพรแด่ในหลวงทุกวันตลอดมา ขอให้พระองค์มีพระชนมายุยิ่งยืนนานเป็นมิ่งขวัญคนไทยตลอดไป

หลวงพ่อยังได้กล่าวกับผู้เขียนอีกว่าเพราะพระเจ้าแผ่นดิน (ร.๙) ท่านปฏิบัติ (ธรรม) ต่อไปพุทธศาสนาในเมืองไทยจะเจริญขึ้น เพราะท่านเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่าง

หนึ่งในสี่

ครั้งหนึ่งหลวงพ่อได้ปรารภธรรมกับผู้เขียนว่า...

"ข้านั่งดูดยา มองดูซองยาแล้วก็ตั้งปัญหาถามตัวเองว่า เรานี่ปฏิบัติได้ ๑ ใน ๔ ของศาสนาแล้วหรือยัง? ถ้าซองยานี้แบ่งเป็น ๔ ส่วน เรานี่ยังไม่ได้ ๑ ใน ๔ มันจวนเจียนจะได้แล้วมันก็คลาย เหมือนเรามัดเชือกจนเกือบจะแน่นได้ที่แล้วเราปล่อย มันก็คลายออก เรานี่ยังไม่เชื่อจริง ถ้าเชื่อจริงก็ต้องได้ ๑ ใน ๔ แล้ว"

ต่อมาภายหลังท่านได้ขยายความให้ผู้เขียนฟังว่า

ที่ว่า ๑ ใน ๔ นั้น อุปมาดั่งการปฏิบัติธรรมเพื่อให้บรรลุมรรคผลในพุทธศาสนา ซึ่งแบ่งเป็นขั้นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี และอรหัตผล อย่างน้อยเราเกิดมาชาติหนึ่งชาตินี้ ได้พบพระพุทธศาสนาซึ่งเปรียบเสมือนสมบัติอันล้ำค่าแล้ว หากไม่ปฏิบัติธรรมให้ได้ ๑ ใน ๔ ของพุทธศาสนาเป็นอย่างน้อย คือ เข้าถึงความเป็นพระโสดาบัน ปิดประตูอบายภูมิให้ได้ ก็เท่ากับว่าเราเป็นผู้ประมาทอยู่ เหมือนเรามีข้าวแล้วไม่กิน มีนาแล้วไม่ทำ ฉันใดก็ฉันนั้น

ธรรมะจากซองยา (บุหรี่)

บ่อยครั้งที่หลวงพ่อมักจะหยิบยกเอาสิ่งของรอบตัวท่านมาอุปมาเป็นข้อธรรมะให้ศิษย์ได้ฟังกันเสมอ

ครั้งหนึ่งท่านได้อบรมศิษย์ผู้หนึ่งเกี่ยวกับการรู้เห็นและได้ธรรมว่ามีทั้งชั้นหยาบ ชั้นกลาง ชั้นละเอียด อุปมาเหมือนอย่างซองยานี่ (หลวงพ่อท่านชี้ไปที่ซองบุหรี่)

"แต่แรกเราเห็นแค่ซองของมัน
แล้วเราจะไปเห็นมวนบุหรี่อยู่ในซองนั่น
ในมวนบุหรี่แต่ละมวนก็ยังมียาเส้นอยู่ภายในอีก
แล้วที่สุดจะเกิดตัวปัญญาขึ้น รู้ด้วยว่ายาเส้นนี้ทำมาจากอะไร
จะเรียกว่า เห็นในเห็น ก็ได้
ลองไปตรองดูแล้วเทียบกับตัวเราให้ดีเถอะ"

ปรารภธรรม

แต่ไหนแต่ไรมา คนเราเกิดมาแล้วมีแต่ความวุ่นวายสารพัดอย่างปรุงแต่งต่าง ๆ นานานับไม่ถ้วนเหลือที่จะคณา เมื่อเรามาทำความสงบแม้เพียงประเดี๋ยวเดียวก็รู้สึกว่าเย็นใจสบายใจ เราก็ควรรักษาความเย็นอันนี้ ความสบายอันนั้นไว้ให้ตลอดไป จึงจะเป็นไปเพื่อความสุขซึ่งเป็นความปรารถนาของคนทั่วไป เมื่อได้ความสุขนั้นมาแล้วก็จงรักษาความสุขนั้นไว้ ของหาได้ง่ายแต่รักษาได้ยาก

ครั้นทำได้แล้วที่จะรักษาไว้ให้ได้นานนั้นยากที่สุด เพราะอะไร เพราะกิริยาอาการทุกอย่างของเรามันกระทบกระเทือนอยู่ตลอดเวลาเป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน การพูด การคุย การกิน สารพัดทุกอย่าง เป็นเรื่องกระทบอายตนะทุกสิ่งทุกประการ จิตมันก็ส่งไปตามอายตนะจึงว่ารักษาได้ยาก

ถ้าหากผู้ทำได้ชำนิชำนาญคล่องแคล่วเสียแล้วท่านรู้เท่ารู้เรื่องท่านตามรู้ตามเห็นทุกสิ่งทุกประการ มันจะมาแบบไหนก็ตามรู้เรื่องของมันจิตส่งไปก็เป็นธรรมะ จะคิดนึกถึงก็เป็นธรรมะ มันปรุงมันแต่งก็เป็นธรรมะ ถ้ารู้เท่ารู้เรื่องมันเป็นธรรมดาเป็นของมันอย่างนั้นเป็นธรรมะทั้งหมด ผู้ปฏิบัติจะเห็นความดีความชั่วของตนตรงนี้แหละมันเป็นธรรมหรือมันเป็นโลก ก็เห็นกันที่ตรงนี้ ที่จิตนี่

ข้อควรคิด

การไปวัด ไปไหว้พระ ตลอดจนการสนทนาธรรมกับท่าน สมควรที่จะต้องมีความตั้งใจและเตรียมให้พร้อมที่จะรับธรรมจากท่าน มิฉะนั้นแล้วอาจเกิดเป็นโทษได้ ดังเรื่องต่อไปนี้

ปกติของหลวงพ่อท่านมีความเมตตา อบรมสั่งสอนศิษย์และสนทนาธรรมกับผู้สนใจตลอดมา วันหนึ่งมีผู้มากราบนมัสการท่านและเรียนถามปัญหาต่าง ๆ จากนั้นจึงกลับไป

หลวงพ่อท่านได้ยกเป็นคติเตือนใจให้ผู้เขียนฟังว่า

"คนที่มาเมื่อกี้ หากไปเจอพระดีละก็ลงนรก ไม่ไปสวรรค์นิพพานหรอก"

ผู้เขียนจึงเรียนถามท่านว่า ***"เพราะเหตุไรครับ"***

ท่านตอบว่า

"ก็จะไปปรามาสพระท่านน่ะซี ไม่ได้ไปเอาธรรมจากท่าน"

หลวงพ่อเคยเตือนพวกเราไว้ว่า ***"การไปอยู่กับพระอรหันต์อย่าอยู่กับท่านนาน เพราะเมื่อเกิดความมักคุ้นแล้ว มักทำให้ลืมตัวเห็นท่านเป็นเพื่อนเล่น คุยเล่นหัวท่านบ้าง ให้ท่านเหาะให้ดูบ้างถึงกับออกปากใช้ท่านเลยก็มี การกระทำเช่นนี้ถือเป็นการปรามาสพระ ลบหลู่ครูอาจารย์และเป็นบาปมาก ปิดกั้นทางมรรคผลนิพพานได้ จึงขอให้พวกเราสำรวมระวังให้ดี"***

ไม่พยากรณ์

เกี่ยวกับเรื่องปฏิบัติธรรมแล้วจะได้สำเร็จมรรคผลนิพพานหรือไม่ เคยมีพระภิกษุท่านหนึ่งได้มากราบนมัสการและเรียนถามหลวงพ่อว่า

"หลวงพ่อครับ กระผมจะได้สำเร็จหรือไม่ หลวงพ่อช่วยพยากรณ์ทีครับ"

หลวงพ่อนิ่งสักครู่หนึ่งก่อนตอบว่า

"พยากรณ์ไม่ได้"

พระภิกษุรูปนั้นได้เรียนถามต่อว่า

"เพราะเหตุไรหรือครับ"

หลวงพ่อจึงตอบว่า

"ถ้าผมบอกว่าท่านได้สำเร็จหากท่านเกิดประมาทไม่ปฏิบัติต่อ มันจะสำเร็จได้อย่างไร และถ้าผมบอกว่าท่านไม่สำเร็จท่านก็คงจะขี้เกียจ และจะทิ้งการปฏิบัติไป นิมนต์ท่านทำต่อเถอะครับ"

วัดของคนเข้าวัด

การเข้าวัด

วัด หมายถึง สถานที่ที่เป็นสัดส่วน สะอาด สงบ สบายและร่มเย็น ควรแก่การเคารพบูชา โดยสถานที่ พระสงฆ์ผู้ประพฤติธรรม ตลอดจนวัตถุสิ่งของเครื่องสักการะต่างๆ ก็ดี เป็นที่รวมเอาคนและวัตถุเข้าด้วยกัน รวมคุณงามความดีทั้งหลายไว้เป็นเครื่องจรรโลงจิตใจให้สูงค่าควรแก่การทะนุบำรุงเพื่อความเจริญรุ่งเรืองตลอดกาล มิได้หมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวอันสวยงามหรือเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจโดยทั่วไป ฉะนั้นอย่าเข้าใจว่าวัดเป็นที่เที่ยว

วัด คือ การตรวจสอบขนาดความกว้าง ความยาว ความหนา ความบาง หรือสูงต่ำ ดำขาวในคน สัตว์และสิ่งของ วัดปริมาณ วัดความรู้ ความสามารถ วัดคุณภาพเพื่อให้รู้ผลลัพธ์

การเข้าวัดคืออะไร เข้าอย่างไร เข้าที่ไหน การเข้าวัดต่างกับการไปวัดอย่างไรนี้ เป็นสิ่งที่เราควรจะทำความเข้าใจให้ดีเสียก่อน มิฉะนั้นการเข้าวัดของเราอาจเกิดเป็นโทษมากกว่าเกิดเป็นคุณโดยที่เรามิได้ตั้งใจ

การไปวัดคือการไปดูไปชมภายในบริเวณวัด ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปการปลูกสร้าง ธรรมเนียมประเพณีของวัด ความเป็นอยู่ของพระเณร ดูคนที่ไปอยู่วัด ไปเพื่อรดน้ำมนต์ สะเดาะเคราะห์ เพื่อเสาะแสวงหาโชค หาดวง หาเครื่องรางของขลัง ดูกันไป ฟังกันไป พูดกันไป จริงบ้างไม่จริงบ้าง มีสาระบ้าง ไม่มีสาระบ้าง ถูกใจตนก็ว่าดี ไม่ถูกใจตนก็โกรธ ก็เคือง นี้คือเรื่องของคนไปวัด

ส่วนการเข้าวัด คือ การเข้าไปดูใจของตน วัดความโลภ ความโกรธ ความหลงที่มีอยู่ในใจเพื่อชำระสะสางให้หมดไป กล้าหาญในการที่จะชำระซักฟอกจิตใจของตนให้สะอาดผ่องใส ไม่ชักช้าลังเลในการตัดสินใจที่จะทำดี หลีกหนีให้ไกลจากความชั่ว หลีกเลี่ยงหรือพยายามทำผิด ทำชั่วให้น้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ลงมือเรียนรู้และศึกษาธรรมให้ถึงเนื้อแท้ของธรรม ลงมือปฏิบัติด้วยความพอใจ ขยันหมั่นเพียร เอาใจฝักใฝ่ในการปฏิบัติ ดูกายดูจิตไม่วางธุระของตน พยายามใช้ปัญญาคิดค้นพิจารณาถึงเหตุถึงผล ให้เห็นกายในกาย จิตในจิต โดยไม่ลำเอียงหรือมีอคติ วัดตนเองออกมาให้เห็นให้ชัดเจน มิใช่ไปวัดดูคนอื่น เพ่งโทษผู้อื่นจนลืมดูโทษใหญ่โทษน้อยที่เกิดขึ้นภายในตนทั้งทางกาย วาจา และใจ มิฉะนั้นจะเป็นการเข้าผิดวัดและวัดผิด เป็นการปิดทางเข้าวัด ปิดประตูทางที่จะก้าวเดินไปสู่ความเจริญคืออริยมรรค อริยผลของตนโดยสิ้นเชิง

วัดคนเข้าวัด

สำหรับผู้เข้าวัดถูก มิใช่วัดผิดและผิดวัด ก็จะเกิดมีคุณลักษณะอย่างหนึ่งติดอยู่ที่ใจ เรียกคุณลักษณะพิเศษนี้ว่า “วัตร” วัตรของคนเข้าวัด จะประกอบด้วยทาน-การให้ มีความยินดีที่จะช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้อื่นอยู่เสมอตามกำลังของตน ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติ ปัญญา ศีล-ความสำรวมระวัง ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น ด้วยกาย วาจา ใจ จนเกิดเป็นความสงบเย็นแก่ตน ครอบครัว สังคมและส่วนรวม ภาวนาความงอกงามของจิตใจ ซึ่งกอปรด้วยสติและปัญญา เป็นใจที่เฉลียวฉลาด รู้เท่าทันอารมณ์และความคิดต่าง ๆ และควบคุมให้เป็นไปในทางที่ดี รู้เห็นเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวตามสภาวธรรม ตามความเป็นจริงได้ วัดของคนเข้าวัดเป็นอย่างนี้

คำบูชาพระ

นะโม พุทธายะ พระพุทธ ไตรรัตนญาณ
มณีนพรัตน์ สีสะหัสสะ สุธรรมา
พุทโธ ธัมโม สังโฆ ยะ ธา พุท โม นะ
พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา
อัคคีทานัง วะรัง คันธัง สีวะลี จะ มะหาเถรัง

อะหัง วันทามิ ทูระโต
อะหัง วันทามิ ธาตุโย
อะหัง วันทามิ สัพพะโส

พุทธะ ธัมมะ สังฆะ ปูเชมิ

คำสมาทานพระกรรมฐาน

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

พุทธัง ชีวิตัง เม ปูเชมิ

ธัมมัง ชีวิตัง เม ปูเชมิ

สังฆัง ชีวิตัง เม ปูเชมิ เสร็จแล้วกราบพระ ๖ ครั้งว่า

พุทธัง วันทามิ ธัมมัง วันทามิ สังฆัง วันทามิ

อุปัชฌาอาจาริย คุณัง วันทามิ (ชาย)

คุณครูบาอาจารย์ วันทามิ (หญิง)

มาตาปิตุคุณัง วันทามิ พระไตรสิกขาคุณัง วันทามิ

อาราธนาศีล

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ทุติยัมปิ พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ทุติยัมปิ ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ ทุติยัมปิ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ตติยัมปิ พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ตติยัมปิ ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ ตติยัมปิ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทังสมาธิยามิ

อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทังสมาธิยามิ

กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี สิกขาปทังสมาธิยามิ

มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทังสมาธิยามิ

สุราเมรยะ มัชปมาทัฏฐานา เวรมณี สิกขาปทังสมาธิยามิ อิมานิ ปัญจสิกขา ปทานิ สมาธิยามิ (๓ ครั้ง)

สีเลนะ สุคติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปทา สีเลนะ นิพ–พุตติงยันติ ตัสมา สีลัง วิโสธเย

อาราธนาพระ

พุทธัง อาราธนัง กะโลมิ ธัมมัง อาราธนัง กะโลมิ สังฆัง อาราธนัง กะโลมิ

- น้อมระลึกถึงองค์หลวงปู่ทวด แล้วว่า
  นะโม โพธิสัตโต อาคันติมายะ อิติภะคะวา (๓ ครั้ง)
- น้อมระลึกถึงหลวงพ่อดู่ แล้วว่า
  นะโม พรหมปัญโญ (๓ ครั้ง)

คำขอขมาพระรัตนตรัย

โยโทโส โมหะจิตเต นะพุทธัสมิง ปาปะกะโต มะยา ขะมะถะเม กะตัง โทสัง สัพพะปาปัง วินัสสันตุ

โยโทโส โมหะจิตเต นะธัมมัสมิง ปาปะกะโต มะยา ขะมะถะเม กะตัง โทสัง สัพพะปาปัง วินัสสันตุ

โยโทโส โมหะจิตเต นะสังฆัสมิง ปาปะกะโต มะยา ขะมะถะเม กะตัง โทสัง สัพพะปาปัง วินัสสันตุ

คำแผ่เมตตา

"พุทธัง อนันตัง ธัมมัง จักรวาลัง สังฆัง นิพพานะปัจจโยโหตุ"

ปฏิบัติสมาธิภาวนา

นั่งขัดสมาธิ ขาขวาทับขาซ้าย มือขวากำพระวางบนมือซ้าย ให้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองจรดกันวางบนหน้าตักพอสบาย ๆปรับกายให้ตรง ดำรงสติให้มั่น กำหนดจุดบริกรรมภาวนาไว้ระหว่างคิ้วทั้งสอง แล้วตั้งใจภาวนาคาถาไตรสรณาคมณ์ ดังนี้

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ภาวนาดังนี้เรื่อยไปจนกว่าจะเลิก ก่อนทำควรอธิษฐานให้พระคุ้มครองตัวเราเสมอ เมื่อภาวนาเลิกแล้วให้แผ่เมตตาและตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลให้แก่คุณมารดา บิดา ครูอาจารย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ข้อแนะนำสำหรับการปฏิบัติสมาธิภาวนา

การกล่าวคำภาวนาพระคาถาไตรสรณาคมณ์นั้น ให้มีความรู้สึกเหมือนกับเราตั้งใจอ่านหนังสืออยู่ในใจให้จิตเป็นผู้กล่าวคำภาวนารับทราบและยินดีในองค์พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ที่เกิดขึ้นที่จิต ดังนี้

เมื่อออกจากสมาธิภาวนาแล้วให้เพียรตั้งใจรักษาศีลห้าให้มั่นเบื้องต้นของการปฏิบัติอย่างง่าย ๆ ให้คอยระวังรักษาองค์พระที่เกิดขึ้นที่จิต ทำให้จิตให้เป็นกุศลอยู่เสมอ มีสติอยู่ในทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะนั่ง ยืน เดิน นอน การปฏิบัติภาวนาของท่านก็จะเจริญก้าวหน้าสมดังที่ตั้งใจ

อนุโมทนารัมภคาถา

ยถา วาริวหา ปูรา ปริปูเรนฺติ สาครํ
เอวเมว อิโต ทินฺนํ เปตานํ อุปกปฺปติ
อิจฺฉิตํ ปตฺถิตํ ตุมฺหํ ขิปฺปเมว สมิชฺฌตุ
สพฺเพ ปูเรนฺตุ สงฺกปฺปา
จนฺโท ปณฺณรโส ยถา มณิโชติรโส ยถา

ห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้ฉันใด
ทานที่ท่านอุทิศให้แล้วในโลกนี้ ย่อมสำเร็จประโยชน์แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้วฉันนั้น
ขออิฏฐผลที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว จงสำเร็จโดยฉับพลัน
ขอความดำริทั้งปวงจงเต็มที่
เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ควรยินดี

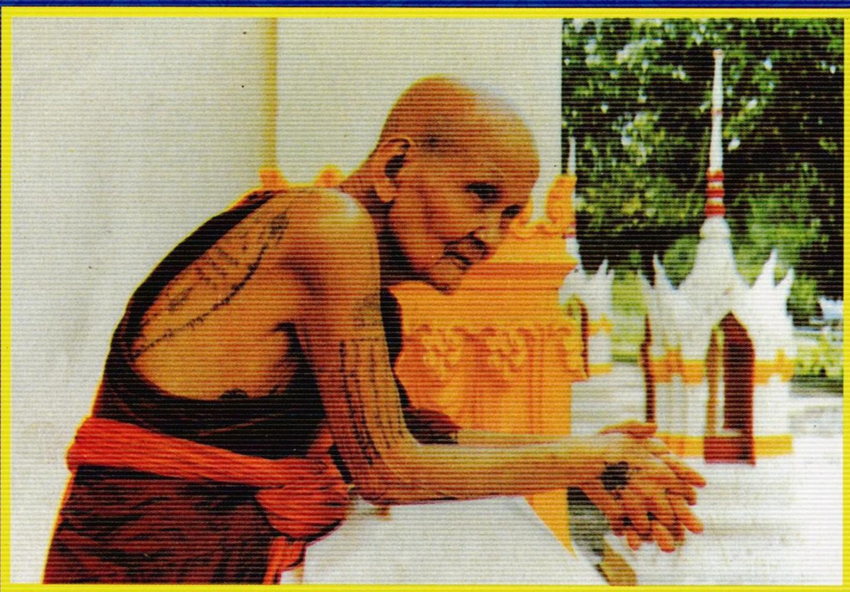

ขออนุโมทนา

คุณยายสมจิตร์ ประดิษฐ์ผล

คุณยายสมใจ ประดิษฐ์ผล

เจ้าภาพในการจัดพิมพ์หนังสือไตรรัตน์

“ตราบใดก็ตามที่แกยังไม่เห็นความดีในตัว
ก็ไม่นับว่าแกรู้จักข้า

แต่ถ้าเมื่อใดที่เริ่มเห็นความดีในตัวเองแล้ว
เมื่อนั้น... ข้าว่าแกรู้จักข้าดีขึ้นแล้ว”

โดยรู้ตน